

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VEDEKÉN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
6-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitólát sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1902.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Szerda, december 3.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezéreltek: Korteskedés.
A képviselőház ülése.
Arad város a katonai javaslatok ellen.
Kecskeméthy nyomában.
A király az aradi szobornál.
Az aradi iskolaszék a miniszteri utasítás ellen.
A Finkertem-intézet.
A Kossuth-utcai boszorkány.
A krízis megoldása.
Öngyilkosság petroléum-lánggal.
Eimozdított jegyző.
A kolozsvári akasztás.
Arad és a Szászok.
Tárcsa: Sírjakok hegedők... Irta: Szávay Gy.
— Egyszerű történet. Irta: Várhelyi Sándor.
Regény-Csarnok: A róma-párisi expresszomat. Fordította: Ritt Gyula.

Korteskedés.

Arad, december 2

Az aradi püspöki szék kérdését a temesvári vádtanács határozata óta állandóan felszinen tartják politikai körökben. Országszerte meggyőződéssé vált a vélemény, hogy Temesvárott a minap nem csupán egy sajtópör, hanem az aradi püspöki szék fölött hozott ítéletet a bíróság.

Az új püspökválasztásra pedig megkezdődtek a kombinációk a különböző pártárvonalú románok között, s a készülődések idejét minden párt arra használja fel, hogy kitapogattja a hangulatot a maga jelöltje érdekében, s ha kedvezőnek találja azt, akkor kibontja a kortes-zászlót.

Egyik fővárosi napilap hosszabb közle-

ményben foglalkozik az aradi püspöki szék kérdésével; nem anélkül azonban, hogy észrevehető ne lenne a tendencia, melylyel az illető lapot informálták. Kortescikk az *Musta* Filaret karánsebesi archimandrita érdekében, aki mellé, hogy kevésbé lássék ki a lóláb, oda került *Pap János* aradi protosinellus neve is, de csak azért, hogy a közleménynek személyes éle eltompulván, annál mérgeesebb hangon és annál igaztalanabban lehessen meghurcolni és megvádolni az aradi püspöki szék legkiválóbb, legkomolyabb aspiránsát: *Hamsea* Agostont.

A szóban forgó közlemény így szól:

Az aradi gör. kel. püspöki szék még most sincs betöltve, pedig az egyházi és világi törvények által előírt betöltési határidő már régen lejárt. Az újonnan megválasztott püspök hívei boszankodnak, hogy a magyar kormány ignorálja a törvény által előírt terminust s nem erősíti meg *Mangrát*. *Mangra* ellenfelei azzal érvelnek, hogy az új püspök előlétele s eddigi közéleti szereplése egyáltalán nem kvalifikálja *Mangrát* arra, hogy püspök lehessen a legelső román püspöki székben. Hogy a kormány nem siet *Mangra* megerősítésével, ez a körülmény világosan azt bizonyítja, hogy életreje még nincs teljesen összeállítva a hivatalos adatokból. Különbözik *Mangra* esete nem az első, megtörtént már, hogy megválasztott román püspököt a kormány a választás után következő első évben nem erősített meg: apszai *Mihályi* Viktor dr. balázsfalvi érsek több mint két esztendőig várt a legfelsőbb megerősítésre, pedig egész élete nyitott könyv volt, nem mint a ligival paktáló *Mangráé*.

Mangra Vazul megerősítése nagy akadályokba ütközik: előlétele, polgári és hazafiúi eddigi viselkedése ellentétben áll nemcsak a fennálló törvényes renddel, hanem a közérkölcscsel is. A legutóbb Temesvárt megtartott törvényszéki tárgyalás alkalmával kiderült ugyanis, hogy *Mangra* Vazul még mostani állását sem tarthatja meg, nemhogy a püspök méltóságát elnyerhetné. *Maglasiu* Manó, aki maga is magyarfaló, ép úgy, mint *Mangra*, azzal vádolta ugyanis *Mangrát*, hogy erkölcsstelen életet folytatott. A törvényszék a vádlott felmentésével vetett véget a román egyházi botránynak. *Maglasiu* azt állította, hogy *Mangra* visszaélt egyházi állásával s hivatalos és közadakozásból befolyt pénzeket sikkasztott el. A tények beigazolására számos okiratot akart felmutatni a törvényszéknek, de a hatóság megbízott a vádlott jóhiszeműségében és a vád és következményei alól felmentette. *Mangra* felebbezett s a tábla még elrendelheti a bizonyítási eljárást.

Tény az azonban, hogy a törvényszék ítélete, de különösen annak indokolása nagy konsternációt keltett az aradi román egyházmegyében. *Mangra* hívei szentül bíztak a megerősítésben. A temesvári döntés után *Mangra* legjobb barátai sem tartják lehetségesnek, hogy a kormány javaslatba hozhassa a felség-nél a megerősítést. Sőt aradi mérvadó körökben annyira kizártnak tartják ezt, hogy már az új választásról beszélnek. Az egyedül komoly jelölt Filaret *Musta*, karánsebesi archimandrita. *Pap János* aradi protosinellus, a konzisztórium ideiglenes vezetője nem reflektál a püspöki méltóságra. *Ciorogariu* Román szeminárium igazgató a nyugalom és az egyház belső békéje érdekében nem fogja elfogad-

TÁRCA

Sírjakok hegedük...

Sírjakok hegedük,
Dankót sirassátok.
Hervadoz, száradoz
A ti nótafátok.
Halovány orcáján
Piroslik két rózsa, —
Szomoru két virág,
Mert csak a tulvilág
Piroslik le róla.

Csöndesen! most is az
Ó nótaít huzzák;
Folyik a hurról az
Édes szomoruság.
Zokog a cimbalom,
Hegedűhur pattan, —
Ki tudja mi történt
Valahol Csengődön
Épp e pillanatban...

Szávay Gyula.

Egyszerű történet.

Irta: Várhelyi Sándor.

Anna Weiszéknál szolgált. Kint a konyhában épp a mosogatással volt elfoglalva, a mikor benyitott hozzá a testvére, *Rózi*, a ki a téglagyárban dolgozott egy korona nap-számért.

— Te még mindig az edényeknél tartasz?
— kérdezte a nagyobbik kisé csodálkozva s leült az egyik üresen álló ládára. — Te leány, már mindjárt három óra s ilyenkor, vasárnap, igazán sietned kellene, mert így mikor jutsz a sétához.

— Sok a dolgom, hiába... alig győzőm — panaszkodott a kisebbik s csak folytatta tovább a munkáját. — Hát te?... rég látalak.

— Igazán igaz... már vagy két hónapja nem találkoztunk. De hát tudod lelkem, én is egész héten be vagyok fogva s ha egy kis szabad időm van, felhasználom... ahogy lehet.

Anna letette a tányért a kezéből. Egész közel ment *Rózi*hoz. Aztán összeráncolta a szemöldökét és dorgáló hangon szólott rá:

Ugy látom sok a pénzed... a multkor az utcán kék selyemruhában láttalak s most rózsaszínű selyemderekad van.

— No, olyan sok pénzem nincs ugyan, de

hát csak nem járhatok rongyosan... valamit csak kell adni a külsőre.

— Kell, kell, de azért nem muszáj éppen selyembe öltözni... aztán most télen, ilyen hidegben, nagyon könnyű ruha ez. Megfázol majd meglátod.

— Ép azért jöttem...
— Tölem akarsz megint kérni valamit? Nincs semmim!

— Dehogy nincs, Annus!... Tudod, ideadhatnád mára a téli gallérodát, csak mára... nagy szükségem volna rá. Ugy-e ideadod, Annus.

Anna haragos akart lenni. De amikor ránézett *Rózi*ra, aki hizelegve ismételte meg a szavakat, a hangja rögtön ellágyult s csak a komolyságát tartotta meg.

— Nincs, *Rózi* semmiféle melegebb ruhád? Hiszen, ha volna, nem kérnék kölcsön!
— válaszolt az idősebbik kisé türelmetlenül s felállt, mert már menni szeretett volna.

— De hát akkor én miben megyek el, ha neked adom a galléromat, mondd *Rózi*?
De *Rózi* nem jött e kérdésre zavarba.

— Van neked egy ócska nagykendőd, látod, te ebben is elmehetsz... no, ugye-e, ideadod a gallért?

S Anna oda is adta. Csak azt kötötte ki magának, hogy még aznap este hozza vissza, mert neki is szüksége lesz rá. Ugyan ma is kellett volna, de hát ha nincs más, felve-

ni a megválasztást. Mindenki meg van győződve, hogy most már olyan embert kell választani, aki *tiseta kezű egyházi férfi* és emellett nem vett részt az egyházmegye kebelében a három utolsó év alatt dult sajnálatos intrikákban. Hamsea Agostot, Mangra ellenfelét elhagyták hívei, mert *állandóan agitált az egyház belső konszolidációja ellen és állítólag árulást követett el a román kulturintézmények rovására.*

De a temesvári ítélet hatása más módon és érezhető lesz Aradon. Mindazok, akik Mangra viselt dolgait és elvtársainak zsarolásait titkolták, hamarosan le fognak tűnni a láthatárról.

Hamsea Agostont tehát egyszerűen félreállítani igyekeznének bizonyos körök *Musta Filaret*, illetve *Pap János* érdekében. És nem állják azzal a jelszóval kezdeni meg a hadjáratot, hogy Mangra eleste után „tisztakezü” egyházi férfit kell választani, és olyat, aki az utóbbi három év zavaraiiban aktív részt nem vett.

Hamsea Agoston a sorok között ellene emelt vádakkal szemben aligha szorult a mi védelmünkre. Az ő becsületes, magyar érzelmű lelkéhez árnya sem tapadt a mocskoknak; s intrikák, agitációk ha folytak az utolsó három év alatt az aradi egyházmegye kebelében, akkor a Mangra-párt lelkén száradnak azok, mely párt a román tulzók és agitátorok fekete seregéből toborzódott össze, s a fegyverekben nem volt válogatós, mikor arról volt szó, hogy Mangra Vazul fejére kerüljön a püspöki süveg.

Jó lesz tehát vigyázni a magyar sajtónak, mikor hozzászól az aradi püspök-választás kérdéséhez, mert Mangra jelöltsége idején is megesett, hogy két liberális fővárosi lap, nemkülönben néhány vidéki ujság öntudatlanul eszközévé szegődött a Mangra-regimentnek, s minden magyar emberjogos megbotrányozására formálták, gyurták a közhangulatot a magyar nemzet és a magyar állameszme legfanatikusabb ellensége javára.

**

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, december 2

Az indemniti-vita folytatódott ma is. Ma Papp Zoltán, a poeta-képviselő vállalkozott arra, hogy kibeszéli az ülést, a mi sikerült is neki.

A napirend előtt *Gabányi* mulattatta a Házat egy újabb Vészi-ellenes kirohanással, a melynek hangja ugyan konciliáns volt Vészi-vel szemben, de még konciliánsabb önmagával szemben.

A karzat ma is zsufolásig telve volt. A közönség bizonyára azt hiszi, hogy mindennap vihar vagy pikantéria hallatszik a Házban. Hogy nem így van, arról ma is csalódva győződött meg.

A függetlenségi obstrukció-rendező bizottságának hír szerint még két-három napra való szónoka van. Tehát szombat előtt már aligha ér véget az indemniti-tárgyalás.

Részletes tudósításunk a következő:

(*Gabányi replikája.*)

Elnök: Daniel Gábor, alelnök.

A kormány részéről jelen voltak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Plösz Sándor, Darányi Ignác és Cseh Ervin miniszterek.

Elnök fél 11-kor megnyitja az ülést és be-terjeszti az elnöki irományokat.

Gabányi Miklós a napirend előtt felszólalva, Vészi tegnapi felszólalására azt feleli, hogy ő nem turbálta Vészit, hanem Vészi turbálta őt. A mikor a kereskedelmi miniszter azt a hitvány feleletet adta a multkor, francia nyelven, akkor is Vészi turbálta, mikor *Beöthy Akos* beszélt, akkor is Vészi turbálta őt. (Derűtség.) Hát elismeri, hogy Vészi okos ember, csak az a kár, hogy ott ül és nem itt. (Derűtség.) Jöj-jön hát ide és csináljon függetlenségi lapot, jobb dolga lesz, mint Csávolszky-nak. (Zajos derűtség.) Van ám itt is ész (a homlokára üt percekig tartó kacagás). Különbben is én nem vagyok olyan ostoba, mint hiszik. (Zajos derűtség.) Beszélék én hat nyelven: magyarul, németül, morvaul, cigányul. (Folytonos derűtség.)

Elnök: Talán rövidebben is kifejezhetné magát képviselő ur.

Gabányi: Hát az a hibája megvan, hogy ha valamibe belekezd, azt nem tudja befejezni. Csak azt akarja megmondani, hogy ha Vészit megsértette, kiáll neki akár fringival, akár pisztolylyal, akár *Uchácius* ágyuval. (Zajos derűtség.)

(Papp Zoltán beszéde).

Következett a napirend: az indemnitiás tárgyalás.

Papp Zoltán: Azzal kezdi, hogy a kormány elleni bizalmatlanságot különféle okokkal indokolja meg. Offerman bárónak az Ausztria és Magyarország közötti viszonyról szóló könyvére hivatkozik és abból azt a következtetést vonja le, hogy Ausztriában még mindig erős a törekvés arra, hogy Magyarországot provinciává süllyesztsék.

Visszapillantást vet a 67-es kiegyezés történetére és idézi *Deák Ferenc*-nek azt a mondatát, hogy nem szabad megengedni egy aulikus párt megalakulását, mert ez a párt minden alkuba belemegy, a mit felülről kínálnak. Szól ezután a király és nemzet közti viszonyról. Sajnos, nálunk még elképzelni sem lehet azt a közvetlenséget, a mi Német-, vagy Angolországban van, a hol uralkodó és nemzet mindig együtt érez és mindig egyet akar.

Utál *Krupp* temetésére és *Vilmos* császár beszédére, a melyből a néppel és érdekeivel való együttérzés világlik ki. Nálunk társadalmi élet sincs, ennek is a rossz politika az oka.

A szónok itt egy érdekes epizódot említett meg a királyról és az aradi vértanú szoborról. A beszédnek ezt a részét külön cikkben közöljük.

(A gazdasági kiegyezés.)

Papp Zoltán folytatja beszédét és a gazdasági kiegyezésről beszél. A paktum idején nem volt tagja a Háznak, de mint kívül álló ember azt hitte, hogy Széll 1903-ban felállítja az önálló vámterületet. (Tetszés a szélbalon.) Ma oly bonyodalom állott elő, hogy örülnie kell a nemzetnek, ha a *Bánffy-Badeni* kiegyezés elfogadtnak. Beszéde további folyamán bizalmatlanságát a nemzetiségi politikával is indokolja és az indemniti nem fogadja el. (Élénk helyeslés a szélbalon.)

Az önálló vámterületről szólva azt kérde, ki akadályozza meg, hogy azt az ország felállítsa? A király? Hiszen a király csak nem törekszik a nemzet romlására?

Elnök: Mégsem illik a magyar parl mentben azt mondani, hogy a király a nemzet romlására törekszik. (Helyeslés.)

Papp Zoltán kijelenti, hogy nem ezt mondta, mert ez nem volna igaz. Hanem azt mondta, hogy nem tehető fel, hogy a király a nemzet romlására törekszik.

Elnök: Akkor rendben van. Visszavonom. (Helyeslés.)

Papp tovább beszélve a gazdasági önállóságot követeli.

A vitát holnap folytatják.

szí a rongyos nagykendőt. Szégyen ugyan ilyen ócska portékában járni, hanem hát mindegy . . . a testvéreért megteszi.

Rozi elment s még alig tette ki az ajtón a lábát, már benézett a konyhába *Weiszné* s megkérdezte tőle, hogy ki volt nála.

— Rozi volt itt, a testvérem.

— Rozi? . . . Aztán mit akart, mert ő csak akkor szokott idelátogatni, ha kell neki valami magától.

— A téli galléromat kérte kölcsön.

— S odaadta?

— Oda én, mért ne adtam volna?

— Hát akkor maga mibe megy a városba, Anna? . . . Vagy nem megy ma sétálni?

— Jó lesz nekem a régi nagykendő is. Kicsit rongyos ugyan, de hát előbb megvarrom . . . senki se veszi észre.

Weiszné a fejét csóválva ment be a szobába s dűnyögött magában valami olyasfélért, hogy az a bolond leány levetkőzik, azért, hogy a testvére parádházassék . . . de aztán vállat vont: eh, mi köze neki az egészhez.

Anna pedig csak folytatta tovább a mosogatást. Beletellett még egy óra, amig mindennel elkészült s aztán ő is nekiindult a városnak.

Szeges talpu, patkós sarku, nehéz cipője csak úgy hat óra után kopogott ismét az ajtó előtt, amikor is sietve készített elő mindent a vacsorához. Kedvetlenül tipegett, ide-oda, meglátászott rajta, hogy nagyon haragszik valamiért.

Az asszonya csak másnap délelőtt szólott

hozzá megint, amikor kint a konyhában foglalatoskodott.

— Mi az, Anna, visszahozta a testvére a gallért?

— Még nem hozta vissza, majd ha ráérek, érte megyek magam.

— Mindig úgy tett magával . . . Ha el is visz valamit vissza már nem adja a kisasszony. Csodálom, hogy ad még neki valamit . . .

Annából ekkor kitört a benne lappangó harag s nagy nyersen így válaszolt az asszonyának:

— Eddig megtettem . . . Ezentul hiába jön hozzám, nem kap tőlem többé semmit.

— No, lám, csak hogy megjött már egyszer az esze!

— Megjött, mert szégyell engem . . . Az utcán meg sem akar látni. Megjött persze az eszem!

— Ne beszéljen! . . . talán találkozott vele tegnap?

— A nagy bolt előtt ép szembe jött velem . . . az a veresbajuuzu városi szolga ment vele . . . Mikor megpillantott, elfordította a fejét, hogy ne kelljen engem megismernie. Persze, én az ócska nagykendőben voltam, szeges talpu cipőben . . . Mig ő a gallérban s a fején tollaskalap. Na, hiszen csak jöjjön még egyszer! . . .

. . . Rozi pedig jött. A következő vasárnap még csikorgóbb volt a hideg. Csipős, éjszakai szél fújt.

Rozi kérte a gallért s Anna nem adta.

— Csak még egyszer add, Annus, meglátod, hogy meghálálom . . . no, adjad, Annus.

— Nem! . . . azért, hogy megint elfordítsad a fejed, ha találkozunk? . . .

— Nem láttalak, igazán mondom Annus . . . nem tudok semmit arról, hogy találkoztunk volna.

— Nem láttál, mért nem akartál!

— De Annus! Hidd el . . .

— Nem hiszem és még egyszer nem hiszem!

— Annus! . . . Add a gallért. Megfagyok ebben a hidegben.

— Eredj haza, otthon meleg van. Nem muszáj sétálni.

— De ma kell . . . ép ma, ma nem maradhatok otthon.

Annában egészen uralomra jutott a gonosz indulat s csipősen odalökte a testvére elé az ócska nagykendőt.

— Vedd fel ezt.

Rozi felfortyant.

— Ugy! . . . Isten áldjon meg.

— Hátat fordított neki s kiment a konyhából.

Anna meglegedetten járt-kelt. Egész héten azon gondolkodott, hogy miként fogja visszasaadni Rozinak a kölcsönt . . . s most megtette. Jól tette? . . . Igen, jól.

Később *Weiszné*-nek is elmondta az esetet.

— Itt volt Rozi.

— A gallérér, ugy-e?

— Azért.

— S odaadta megint neki . . .

— Nem! Bizony nem. Vegyen magának! Ne költse a pénzét selyem ruhákra!

Arad város

a katonai javaslatok ellen.

(Főirat a képviselőházhoz.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 2.

A város novemberi közgyűlése, mint ismeretes, Müller Károly és Tolnai János dr. törvényhatósági bizottsági tagok indítványára egyhangulag elhatározta, hogy feliratot intéz a képviselőházhoz az ujonclétszám felemelése és a póttartalékosoknak rendes szolgálatra való behívása, illetőleg az erről beterjesztett törvényjavaslatok ellen.

A határozat folytán a polgármester a napokban terjesztette föl a város feliratát a képviselőházhoz. A komoly, önérvényes hangú feliratnak, a melyet Kádás Kálmán főjegyző fogalmazott, nevezetesebb részei szószerint ezek:

Az ország évről-évre súlyosbodó gazdasági helyzetét figyelembe véve, a hadsereg békelétszámának ily exorbitans felemelése *éppenséggel nem indokolt* és nem áll arányban az ország teherviselési képességével. Az ország görnyed a katonai kiadások terhe alatt, a melyek évről-évre aggasztó módon emelkednek, míg a közgazdasági viszonyok évről-évre ijesztő módon rosszabbodnak.

Ily körülmények között, 15,000 főnél nagyobb számú munkaerőnek a produktív gazdasági tevékenység teréről való elvonása oly beláthatatlan gazdasági kárt képezne az országnak, mely méltán kelt aggodalmat minden hazafinak keblében az iránt, hogy nem éreztünk-e el azon pontig, *melyen túl már az országot a közgazdasági összeomlás és megsemmisülés veszélye fenyegeti*, mely veszedelemmel szemben a hadsereg harcképességének tervezett kifejlesztése *alárendelt jelenségévé válik*.

Azon mély aggodalmat, melyet e két törvényjavaslat előterjesztése országszerte okozott, teljes mértékben osztja városunk közönsége is. Teljes bizalommal fordulunk azért a mélyen tisztelt képviselőház elé azon kérelemmel, hogy komoly fontolásra véve az általunk jól meggondolva előterjesztetteket, s figyelembe véve az országnak nagyon is mostoha gazdasági viszonyait. A közös hadsereg és honvédség ujonclétszámának megállapításáról, megajánlásáról és a póttartalékosoknak a közös hadsereg és a haditengerészet békelétszámának kiegészítésére, kivételesen leendő igénybevitelére szóló törvényjavaslatoknak az ujoncjutalék felemelése és a póttartalékosoknak rendes katonai szolgál-

latokra való behívásokra vonatkozó részeit, *mint az országra nézve hárosobát vesse el, utasítsa vissza*.

A főiratot a közgyűlés határozata értelmében, a polgármester megküldötte az ország összes törvényhatóságainak, hasonló szellemű főirat intézése érdekében, a melyet bizonyára egy törvényhatóság se fog megtagadni.

A néppárt a tápói kerületben. A tápói kerületben, ahol eddig a kormánypárti *Rohonczy Gedeon* és a Kossuth-párti *Kelemen Béla* voltak a jelöltek, a néppárt is megmozdult. A kerület legerősebb helyén, Dorozsmán a Kálmán-féle házban néppárti értekezlet volt, a melyen több száz néppárti polgár jelent meg. A néppárt országos központját *Kovács Pál* országgyűlési képviselő képviselte, aki az összes felszólalások alapján konstataulta, hogy a kerület néppárti választói jelöltet kívánnak felállítani s az ő javaslatára az értekezlet egyhangulag *Lillin József* szegedi származású budapesti ügyvédet kiáltotta ki a kerület néppárti jelöltjévé. Lillin József több néppárti képviselő kíséretében szombaton kezdi meg körutját a kerületben.

Kecskeméthy nyomában.

(Az elfogatás hírének részletei.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, december 2.

Egy berlini távirat nyomán — mint azt mi is regisztráltuk — tegnap az a szenzációs hír terjedt el Budapesten, hogy *Kecskeméthy Győzőt* Homesteadban letartóztatták. A hír szerint Amerika legnagyobb detektív testülete, a *Pinkerton-féle* magándetektív társaság nyomozta ki a félmillió sikkasztót.

A budapesti rendőrség *Kecskeméthy* letartóztatásáról még nem kapott hírt, de azért a lapok közleményei élénk mozgalmat keltettek a rendőrségen. A hírt, bár szidőszerint megbízhatatlannak látszik még sem tartják egészen lehetetlennek. Az tény, hogy *Markovics Ince* rendőrfogalmazó amerikai útjában a *Pinkerton* vállalatot bizta meg a nyomozással. A véleménye szerint *ha ennek a vállalatnak most nem sikerül elfogni Kecskeméthyt, akkor soha*.

Különböen ma délelőtt *Farkas Lajos, Arányi Takson* rendőrtanácsosok és *Markovits Ince* rendőrfogalmazó hosszasan konferáltak a hír

felett és intézkedtek, hogy a valóságot mielőbb megtudhassák.

A mi magát az elfogatásról szóló hírt illeti, erre nézve megjegyzendő, hogy az *Berlinből* ment világgá. Ugyanis egy ottani detektívügynökség tegnap táviratot kapott *Pinkertonéktól*, hogy *Kecskeméthy*t elfogták Homesteadban, Indiana államban. A budapesti lapoknak a hírt a bécsi „*Extrablatt*” adta le. Első pillanatra feltűnik, hogy *Pinkertonék* miért nem értesítették az elfogatásról a budapesti főkapitányságot és miért éppen a berlini ügynökséget. Erre nézve azt a felvilágosítást adják, hogy a *Pinkerton-féle* vállalat főnöke egy berlini ember és a vállalat szoros összeköttetésben áll az említett berlini ügynökséggel.

Másrésről pedig a budapesti rendőrség hivatalosan csak a new-yorki osztrák-magyar konzulátustól kaphat értesítést. Homestead vasuton két napi távolságra van New Yorktól és a konzulátus csak akkor fog küldeni értesítést, ha az ő közvegyével meggyőződést fog szerezni a hír igazságáról.

E szerint ha *Kecskeméthy*t tényleg elfogták volna, hivatalos konzulátusi értesítés csak e hét végére volna várható. Különböen *Falkai* elfogatásánál hasonló eset történt. A hivatalos értesítés a new-yorki konzulátustól csak két nappal az elfogatás után érkezett, pedig *Falkait* New-Yorkban tartóztatták le. Az igazságügyminiszterium a külügyminiszterium útján pedig egy nappal előbb tudott *Falkai* elfogatásáról, mint a rendőrség.

Mindezeket tekintetbe véve, *nincs kizárva, hogy Kecskeméthyt mégis elfogták*. De az bizonyos, hogy a nyomozás most már a helyes irányba tereltetett és ha még nem fogták el, letartóztatása már nem soká fog késni, mert minden jel arra mutat, hogy a nagy sikkasztónak nyomában vannak.

Az aradi iskolaszék

a miniszteri utasítás ellen.

(Az albizottság ülése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 2.

Aradváros iskolaszéke legutóbb tartott ülésén egy albizottságot küldött az új miniszteri utasításnak, mely az iskolaszékekre és a községi iskolákra vonatkozik, tanulmányozására és tárgyalására. Ez az albizottság *Millig József* iskolafelügyelő elnöklése alatt ma tartott ülést *Edvi-Ilés László, Fényes Dezső, Rieger Imre, Simay István* tagok és *Bonts Aurél* iskolaszéki jegyző részvételével, s az ülésen alaposan meg tárgyalván az új utasítás egyes szakaszait, igyekeztek kidomborítani azokat az ellentéteket, amelyek a helyi viszonyokkal össze nem férnek s itt Aradon kivihetetlenek.

Igy elsősorban nem tartotta helyesnek a bizottság az utasítás azon részét, amely *kizárja az iskolaszékekből* azokat a tagokat, akiknek hozzátartozói, rokonai, vagy sógora az illető iskolaszék alá tartozó valamelyik iskolánál alkalmazva van. Ezt azért nem tartja helyesnek az albizottság, mert a tapasztalat mutatja, hogy az iskolaszékeknek ezek a tagjai foglalkeznak legelkiismeretesebben az iskola-ügyekkel.

Eképzhetetlen az az állapot, amelybe az iskolaszék jogainak megnyirbálása folytán kerül. Az utasítás szerint az iskolaszék ellátja ugyan ezután is a községi iskolák felügyeletét, de ebből a helyi felügyeletből senkinek sincs kedve kérni. Mire ügyelhet föl az utasítás szerinti iskolaszék? Felügyelhet az iskola külső ügyeire: az iskolai épületekre, a vakolatokra meg a cserepekre, az építkezésre, a takarításra és tisztogatásra. De iskolaszolgát, azt már nem fogadhat, csak fejet böhömit rá. Összeállítja a

... Mikor aztán elindult a városba, felvette a gallért. Meleg ruhadarab volt ez, de azért mégis fázott. Nagyon hideg volt.

S a nagy bolt előtt megint találkozott Rozival. Kalapot s keztyűt huzzott Rozi ismét, de csak a rózsaszínű selyem derék volt rajta, abban didergett, míg mellette a vörös bajuszu városi szolga fülleg felgyürt galléru tőli bundában volt.

Anna mindenáron jó kedvet akart magára erőszakolni, de azért nem bírta leküzdeni szorongó érzését, amikor ismét magára elé képzelte a Rozit, amint fázva ment a nagy, vörös bajuszu városi szolga mellett... s úgy érezte hogy mégis jobban tette volna ha oda adja neki a gallért, s felvette volna az ő ócska, kopott, toldozott, feldozott nagykendőjét.

Még aludni sem tudott nyugodtan az nap éjszaka, álmában is mindig Rozit látta maga előtt, fázva, dideregve, egy vékony selyem derékban, amint sétált a nagy utcán.

... Vasárnap óta eltelt egy nap, két nap... harmadnap este aztán az anyja jött el Annához, hogy megmondja neki, hogy Rozi nagyon beteg, olyan beteg, hogy a kórházba kellett szállítani és nem is lehet vele szólan, mert félrebeszél és mind az Anna nevét emlegeti, összefüggéstelen szavak kíséretében.

Anna egészen elsápadt erre a hírre. Összeszorította a fogait, de nem felelt semmit sem. Nem evett és nem aludt két nap és két éjjel... különféle gondolatok kovályogtak az agyában.

Be akart menni Rozihoz a kórházba, de amikor indulni kellett volna, megint csak visszafordult. Nem, még nem... majd később megy, — így gondoikozott — s később sem ment. Eltelt a nap. Na, nem baj, majd holnap okvetlenül elmegy, erősen fejtette magában, hogy elmegy, de azért másnap sem mozdult el hazulról.

Harmadnap aztán, amikor már csakugyan neki indulni volna, szembe találkozott megint az anyjával, a ki kisírt szemekkel közeledett feléje s a fején a megszokott babos kendő helyett fekete kendőt viselt.

Jött hírül hozni, hogy Rozi meghalt. Egész éjjel lázban beszélt, össze-vissza, hogy neki nem kell a nagykendő, kérjék el a számára Annustól a meleg téli gallért, de siessenek, mert neki kell... igen, neki kell...

Anna szeméi égtek, de sirni nem tudott. Odatámaszkodott a ház falához és reszketett. Ugy beleszorult a szívébe anyjának minden szava. Fájt neki, nagyon fájt, de képtelen volt gondolkozni, szólni.

Ettől a perctől fogva, agyára nyomasztó kábultság nehezedett. A temetésre elment, végig nézett mindent: látta az egyszerű fenyőfakoporsót, látta az anyját, a mint zokogva tördeli a kezét, de azért bambán, semmitmondó, révedező tekintettel meredt maga elé.

... Egy hét múlva aztán Anna, senki sem tudta miért, marólugot ivott.

költségvetést, gondoskodik a fedezetről, kezeli az alapvagyon, melynek szaporításáról gondoskodhatik is. Felügyel továbbá a tankötelezettség végrehajtására, forgolódhatik a beiratások körül, segíeyezheti a szegény gyermekeket. Felügyel, hogy a tanítók a szorgalomidőt megtartsák, a tanítást végezzék. Jogában van az osztálykönyvbe betekinteni, hogy meggyőződést szerezzen, tényleg megtartotta-e a tanító az érearend szerinti órákat. A tanítás alatt látogathatja az iskolát. Hát ezek ugyan nem értékes jogok s az iskolaszék tagjainak nem adnak nagy kedvet arra, hogy velök éljenek.

Még ezer szerencse, hogy a községek választhatják tanítóikat és nem az államtól kapnak kegyelemképen azokért az áldozatokért, amelyekkel az iskolákat fenntartják.

Az már azonban égbekiáltó jogfosztás, hogy igazgatónak az iskolaszék csak azt választhatja, kit a tanfelügyelő kandidál. Kandidálhat pedig kettőt. Már most a tanfelügyelő kandidálja a maga protegáltját, kit hogy megválaszszanak, arról olyképen gondoskodhatik, hogy mellette olyat jelöl, ki senkinek sem kell. Mindez természetesen csak föltevés. — A választás joga maga is kétes értékű az iskolaszéknek nézve. Kik lehetnek tagjai az új iskolaszéknek? Aradon választott, tehát a község részéről kiküldött iskolaszéki tag van *harmincöt* hivatalból lesz összesen 27. Választott tag tehát nyolccal van több hivatalbeli tagnál. Mi következik ebből? Az, hogy a város anyagi és erkölcsi érdekeit képviselő 35 tagot könnyen leszavazhat 27 hivatalos tag, mert tudvalevő dolog, hogy a választott tagok soha sincsenek együtt teljes számmal, míg a hivatalos tagoknak kötelességük a megjelenés.

Sérelem az is, hogy a város iskoláinak tantermei másra, mint tanítási céokra (például: előadásra, gyűlések tartására) fel nem használhatók, csak a tanfelügyelő beleegyezésével. A város tehát ezután a saját maga épületei felett nem fog rendelkezhetni. Érdekes, hogy a decemberi városatyaválasztásokra már a tanfelügyelőtől kellett elkérni a Kossuth-utcai iskolát.

A tandíjat négy koronában állapítja meg az utasítás s egy családból csak két tanuló után kell tandíjat fizetni. Eddig 12 korona volt a tandíj, elképzelhető tehát, hogy *mennyivel fog nőni a város pótdólya* a tandíj-leszállítások miatt.

Egész sereg sérelmet képvisel magában ez az utasítás, amely falusi iskolákra készült s városi iskolákra is alkalmazták. Az albizottság külön-külön kiemeli minden sérelmet s a törvényhatóságnak azt fogja javasolni, hogy *irjon föl az utasítás végrehajtása ellen*. Kétségtelen, hogy az meg fog történni s így Arad is azon városok közé áll, amelyek hasonlóképen azt kéri a minisztertől, hogy a városok iskoláigyeire külön utasítást dolgoztasson ki.

TÁVIRATOK.

Egy miniszter jubileuma.

München, december 2. Riedel pénzügyminiszter 25 éves miniszteri jubileuma alkalmából üdvözlő leveleket és táviratokat kapott Vilmos császártól, több német fejedelemtől és kormánytól, valamint sok más előkelőségtől.

Veszedelemes sztrájk.

Marseille, december 2. A sztrájk miatt itt rekedt utasok a miniszterelnökhöz, több szenátorhoz és képviselőhöz fordultak közbenjárásért, hogy elutazásukat lehetővé tegyék, vagy azokat, a kik rászorultak, anyagilag támogassák. A hajóügynökök azzal a tervvel foglalkoznak, hogy az áruszállítást németalföldi, német és

angol hajókkal végeztetik. Néhány gőzöst fel lehet szerelni az algiri és tuniszi forgalom egy részének lebonyolítására.

Marseille, december 2. A parti kereskedelmet ellátó hajók legénysége közösséget vállalt a sztrájkolókkal és szintén sztrájkol. A Magali gőzös tegnap este hat kapitányból és hat gépészből álló személyzettel elindult Nizzába.

A király az aradi szobornál.

(Széll. a vértanúk és a Kossuth-ünnep.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 2.

Papp Zoltán országgyűlési képviselő, a függetlenségi párt agilis tagja, rendkívül érdekes, de eddig még igen szűk körben ismert reminiscenciát említett fel a képviselőház mai ülésén. Ez az epizód megfogja dobbantani minden magyar szívét, a mint a táviró széjjelviszi a hírt szerte az országban.

Akkor történt az eset, mikor Zala György az aradi vértanúk szobrát mintázta. A király sűrűn felkereste azon időben a mester műtermét, a hol az ő mellszobra is készült. Kevéssel a felség jövetele előtt Zala György lojális érzelmeiből kifolyólag letakarta a szobrot vászonnal, a mit a király éles szemével rögtön észrevett. Es mikor megtudta, mit ábrázol az emlékmű, elmosolyodott a rejtegetett titkon és szeliden így szólt a művészhez:

— Önök nem ismernek engem, ha ezt titkolják előttem. Én magyar király vagyok . . .

Igy adta elő ma az érdekes epizódot Papp Zoltán. Es Széll Kálmán miniszterelnök megjegyezte rá:

— Ez igaz!

Ezt a hírt viszi ma szét a táviró és az örvendetes hír nyomán megerősödik a rajongó szeretet jóságos atyai uralkodónk, királyunk iránt, a ki ime, hozzánk való vonzódásának, nemzetünk történelmi emlékei iránt való kegyeletének nyílt szavakban, félre nem magyarázható formáadott kifejezést.

Kétszeresen becses előttünk a királynak ez a jelentős nyilatkozata: a nyilatkozatért magáért és azért, mert éppen annál az országos emlékműnél hangzott el, mely a haza vértanuinak, a tizenhárom hős aradi tábornoknak van szentelve, amely szobor a magyar nép Golgotáját jelképezi. Ime, ennél a szobornál mondta a felség:

— Ne titkolják előlem, mert én magyar király vagyok . . .

(Király és nemzet)

A képviselőház mai ülésén ezt az érdekes epizódot hosszú beszéde folyamán Papp Zoltán így adta elő:

— Rossz politika az, amely nem egyengeti a király és nemzet között a jó viszonyt, sőt elmérgesíti az őszinteség hiánya miatt. Miért is nem jött el a kormány a Kossuth-ünnepre? Mert nem merte a kormánynak ajánlani. Ez a különbség Tisza Kálmán és a mai miniszterelnök között. Mert Tisza alatt az történt, hogy a mikor egyszer Kossuth Lajos beteg lett és halálától lehetett tartani, Tisza felment a királyhoz és előterjesztést tett, illetve kérdést intézett a temetésre nézve, mire Ő felsége azt felelte, hogy *temesse el a nemzet Kossuthot* épugy, mint Deákot, csak törvényt hozni nem enged. Erre Tisza azt felelte:

— Gratulálok Felség állampolitikai böl-

csességéhez! (Zaj, derűlttség, ellenmondások jobbról).

Széll Kálmán miniszterelnök tagadólag int.

— Hasztalan tagadja ezt a miniszterelnök — folytatta Papp Zoltán — mert tanui vannak. Tisza ezt elmondta Podmaniczky Frigyesnek, de Mikszáth Kálmánnak is, kérdezzék meg tőle. De Tisza egyébként is bátorságot mutatott a királylyal szemben más tekintetben is.

(Az aradi szobor.)

Elmondja aztán a szónok, hogy mikor a király egyszer Zala György műtermében időzött, ott volt az aradi vértanúk szobra, amelyet azonban vászonnal leborítottak a király jöttére, mire a király ezt mondotta:

— Önök nem ismernek engem, ha ezt titkolják előttem. Én magyar király vagyok!

— Ez igaz! — szól közbe Széll Kálmán miniszterelnök.

— Ha ez igaz, a másik is igaz, — feleli Papp Zoltán.

— A másik nem igaz, — mondja Széll.

— Ha a miniszterelnök bátran beszélt volna ő Felségével, — folytatta Papp Zoltán, — úgy a kormány megjelenhetett volna a Kossuth-ünnepen. De vajjon tudott-e a király Apponyi megjelenéséről? Ha nem, úgy Apponyit le akarták járatni és Apponyit a miniszterelnök küldte az ünnepre.

Apponyi Albert gróf elnök (csenget): A képviselőház elnökét a miniszterelnök sehova sem küldheti, csak a Ház. (Élénk helyeslés.)

Papp Zoltán szól ezután a civillista és a véderő emeléséről és ezek ellen tiltakozik.

Elnök az ülést öt percre felfüggeszti.

A Pinkerton-intézet.

(Egy világhírű ügynökség története.)

Arad, december 2.

A Kecskeméthy Győző állítólagos elfogatásáról érkezett hírek a Pinkerton-féle detektív-ügynökség felé tereli most a közfigyelmet. Az ügynökség magánvállalat és kétségkívül egyik legérdekesebb intézménye az Egyesült-Államoknak. A cége így szól: *U. S. Pinkerton's Private Detectives Company*. A vállalat székhelye Chicago, ahol is körülbelül ötven év előtt alakult meg. Az intézetet Pinkerton Geo Samuel alakította, ki mint detektív szolgáit a chicagói rendőrségnél. A vállalat megalakulásának története ez:

John Allermann dugazdag német bankárt 1854-ben vagy 55-ben egy napon az irodájában meggyilkolva találták. Az öreg ur szokása szerint este 5 órakor, mikor már összes alkalmazottai eltávoztak, még az irodájában maradt és a könyveinél dolgozott. Így találta őt a gyilkos, aki az öreg urat egy lövéssel leterítette, aztán teljes nyugalommal az egyik vaspénztárt megfurta és a pénztárból körülbelül 50,000 dollárt elrabolt. Mr. Allermann borzasztó halála még az nap, a késő éjjeli órákban köztudomásúvá lett, mert hozzátartozói az öreg urat már este kilenc órakor az „Illinois Building“-ben levő irodájában keresték és ott megtalálták holttestét.

Az „Illinois Building“ egyike volt a legnagyobb és legmagasabb épületeknek, az akkori Chicago 34. utcájának. Az épületben csupa üzleti helyiség volt. A John Allermann-féle bankháznak a helyiségei a földszint nagyobb részét foglalták. A bejárat is csak az utcáról volt, és így a kapu alatt lakott néger portás nem vigyázhatott arra, hogy a bankháza ki jár.

Az Allermann eset óriási szenzációt keltett egész Chicagóban, amely közbiztonság tekintetében a legrosszabb hírből állott. A rendőrség lázas tevékenységgel kereste Allermann bankár gyilkosát, de dacára annak, hogy a legügyesebb detektívek, köztük Pinkerton Geo Samuel és Baker Cheries is foglalkoztak az esettel, nem sikerült a tettes nyomát megtalálni.

Ekkor történt, hogy Pinkerton Geo Sámuel detektív és a vizsgálatot vezető Mordaunt Henry detektív főnök között nézeteltérés támadt. Pinkerton tudniillik azon a véleményen volt, hogy a gyilkosságot nem közönséges betörő, hanem olyan ember követte el, aki az öreg ur szokásait tökéletesen ismeri, esetleg egyik rokona is lehetett. Mr. Mordaunt hallani sem akart erről a véleményről, és a detektív, aki hallani sem akart az utasításról, hogy a betörők lebujaiban a tettes után nyomozzon, lekötözt az álsásról és a saját rizikójára kezdte a tettest nyomozni.

A szerencse kedvezett Pinkertonnak. Egy nyomra akadt, amely Newyorkba vezetett. Oda utazott, de ott nem bírta emberét föltiltani. Pinkerton most a bevándorlási hivatalba ment Castle Gardenbe, és ott végigkutatatta a bevándorlók lajstromait. És most hirtelen megdöbben. Egy alig nyolc nappal a tett elkövetése előtt Newyorkba érkezett hajó utasai között ott találta az *Allerman*: Albert n-vel.

Pinkerton kinyomozta, hogy ez az Allermann stuttgarti születésű volt, hogy könyvelői minőségben keresett a Castle Gardenban működő átlami helyszerezési irodában foglalkozást, hogy a „German Emigrant's Home”-ban egy napig lakott és onnan Chicagóba utazott. A „German Emigrant's Home” főnökének, a mai is ott működő *Berkemayer* lelkésznek azt mondta, hogy Chicagóba megy, ahol egy gazdag rokona él.

Pinkerton most már a helyes nyomon volt. Visszautazott Chicagóba és az özvegy Allermannénál tudakozódott; ez kijelentette, hogy meg yilkolt férje tényleg stuttgarti származású volt és hogy annak rokonai még most is ott élnek. Arról, hogy férje összeköttetésben állott volna stuttgarti rokonaival, nem tudott semmit.

Pinkerton most a chicagói óriási német városrészen keresett a gyilkos nyomait. Két nap múlva sikerült neki Allermann Albertet abban a pillanatban a pályaudvarnál elérni, mikor ez éppen ismét Newyorkba akart utazni. De csak elerni, — mert elfogni nem merészelte. Az amerikai törvények nagy szigorral ügyelnek az egyéni szabadságra. De itt a szükség törvényt bontott, mert öt perc múlva a vonat indult volna. Pinkerton odalépett a gyilkoshoz, egy fiatal 20—22 éves emberhez, a kezét a vállára tette és német nyelven mondta neki:

— Mr. Allermann — én önt a törvény nevében letartóztatom, mint Allermann John gyilkosát!

Az ifju halálsápadt lett. Beszélni akart, de nem tudott. Pinkerton most már egy perc alatt békót tett a gyilkos kezére, kocsiba ült vele és bevitte a rendőrségre, Mr. Mordaunt detektív-főnökhöz.

— Mr. Mordaunt, itt hozom Allermann John gyilkosát, Allermann Albertet. Nekem igazam volt sir!

A gyilkos bevallotta tettét és a bitófán fejezte be életét. Pinkerton kérték, hogy lépjen ismét a rendőrség szolgálatába, de ő nem akart. Hanem engedelmet kért, és ezt meg is kapta, egy magádetektív-intézet alapítására.

Es a közönség csak úgy tódult a Pinkerton-irodába, mely épen az „Illionis Buildingben” nyitódott meg. Pinkerton Geo Sámuel elsőbb csak a rendőrség néhány emberét vette szolgálatába, és csak apránként nagyobbította meg személyzetét. Gondosan kikereste magának az állástkeresők sorából az embereit, akiket nem szerződött ugyan, hanem akiknek megígérte, hogy alkalomadtán egyik vagy másik esetben őket fogja fizetés mellett használni. Így mindig igen sok, és minden nemzetbeli ember állott rendelkezésre és ezek ügyes fölhasználásával óriási sikereket ért el.

Hatalmas módon fejlődött az intézet. 1864-ben John Erie *Fisk* vasutkirály, aki később szédelgéseiről híressé lett és akit hitelezői agyonlőttek, egy millió dollár tőkével társa lett Pinkerton Geo Sámuelnek, és ez időtől fogva az intézet folyton nőtt és gyarapodott. Már 1874-ben az intézet az államtól engedélyt nyert arra, hogy szükség esetén fegyveres rendőröket tartsanak a fennálló törvények keretén belül; ugyancsak a hetvenes években a törvényszékek és hatóságok is utasítást kaptak, hogy a Pinkerton-intézet embereinek kérelmére ép úgy

adjanak ki elfogatási parancsot, mint az állami rendőrségi közegek kívánságára.

Ez hatalmasan föllendítette a Pinkerton-intézetet. Ma már az intézetnek mindegyik nagyobb városban van fiókintézete, amely egy főfelügyelő vezetése alatt áll.

SZÍNHÁZ ÉS IRODALOM.

A színház műsora:

Szerda: Délután: Himfy dalai, vígjáték. Este: Harag, vígjáték; Bajazzók, opera. (Páros bérlet.)

Csütörtök: A halálos esendő, dráma. (Páratlan bérlet.)

Péntek: Casanova, operette. (Páros bérlet.)

Szombat: Figaro házassága, vígjáték. (Páratlan bérlet.)

Harag, Bajazzók.

— December 2. —

Dálnoki-Nagy Lajos verses darabja és a Bajazzók dal-tragédiája kiemelkedő színházi estévé tették a műt. Nagy közönség töltötte meg a nézőteret, mely hangos volt a tapsoktól, meleg a lelkesedésre hangolt közönség kedvétől. Jóleső érzést hozott ez a hangulat a néző és színész szívébe egyformán, s mintha visszahozta volna azt az időt, amikor virágjában volt Aradon a színházjárás.

Dálnoki egy felvonásos idillje kedvesebb és vonzóbb, sőt értékesebb is sok öt felvonással imponáló darabnál; s tiszta, lelket derítő a maga egyszerű tartalmával, melyet megaranyoz a ragyogó köntös: a gyönyörű nyelvezet.

A mai előadás sikeresen hozzájárult a darab hatásának emeléséhez. Szépen és szívből melegséggel szavalt a grófi pár: *Gazdy* Aranka, *Ternyey*, s a pandánt képező kertészek: *Zilahy*, *Szabó* Irma kedvesen és egyszerű művészi eszközökkel fogták meg a szíveket. Az elismerés babérja mindamelllett *Szabó* Irmát illeti meg elsősorban.

Leoncavallo operája is jó előadással kész-tette a közönséget régen nem hallott, zajos tapsokra *Zilahyné* szépen énekelte Nedda nehéz áriáit; kár hogy a madár dalát tulharsogta a zenekar, mely itt feleslegesen erős volt. *Békéssy* Gyula (Tonio) legsikerültebb estéi közé könyvelheti a műt. *Bejczy* (Canio) szép tenorja is, melyet ezúttal kellő mérséklettel használt, jól érvényesült. *B. Szabó* (Sylvio) ez alkalommal nem érte el saját magát. A kar pompásan állotta meg helyét, és a sikerből nagy rész illeti meg. *Orbán* Árpád karmesternek eredményes, nagy munkáját, zajos tapssal jutalmazta a közönség. (—)

* *Békéssy Gyula* Szegeden. A szegedi Erzsébet-templom javára hangversenyt rendeztek a Szomszéd-metropolisban s azon közreműködött *Békéssy Gyula*, az aradi szintársulat baritonistája is. A *Sz. és V.* így emlékezik meg *Békéssy* hangverseny-számáról: Az est fénypontja volt *Békéssy Gyula*nak, az aradi szintársulat művésztárgyának, a szegediek előtt ma is kedves és nélkülözött baritonistának népdal előadása. Meleg tapsokkal fogadták a nagyra-becsült művészt, a ki három magyar nóta után a „Görög rabszolga” híres szabadság dalát énekelte erősen, férfias erővel, a szívekbe markoló hanggal. Leikesen ünnepelte a közönség s alig akarta elengedni az emelvényről. *Békéssy Gyula*nak ez a szegedi posthumus sikere fölért némely csinált színházi diadalal.

* Az aradi színház szubvenciója. A színügyi bizottság ma ismét zárt ülést tartott, melyen az aradi színház szubvenciójáról tárgyaltak. A színügyi bizottság ugyanis azzal a javaslattal járul a közgyűléshez, hogy az ismételtlen kérje a minisztertől az aradi színház szubvenciójának fölemelését legalább annyival, hogy az a nyári színház bérét megtérítse.

* Színházi hírek. Csütörtökön megismételik a nagy sikert aratott *Halálos esendő*-t. Szomba-

ton klasszikus vígjátékban lesz része a közönségnek. *Figaro házassága*-t adják, mely a leg-szebb klasszikus vígjátékok egyike.

* A Casanova szerzői Aradon. A Casanova operett dallamos zenéjével, ügyes meséjével a műsor egyik legértékesebb darabjává lett. A szép siker *Barna* Izsót, a zseniális zeneszerzőt és *Faragó* Jenőt a libretto íróját arra készítette, hogy a pénteki előadásra lejöjjenek Aradra. *Barna* maga fogja a karmesteri székből az operettet dirigálni. Előadás után a szerzőket, kik közül aradi szereplése révén *Barnának* számos barátja és tisztelője van, itt ovációban fogják részesíteni.

* *Loute* A francia esprit és modern pikantéri: együttesen híressé tették a *Loute* című bohózatot, mely a fővárosban folyton zsúfolt ház előtt kerül előadásra. A darab persze nem a felsőbb leányiskola számára íródott, de mert a pikáns tárgyat sziporkázó szellem ajánlja be, a kényesebb izlésű közönség hajlandó személt hunyni a merész jelenetek előtt. A rendkívül mulatságos bohózatban néhány kitűnő szerep van. A darabot maga *Zilahy* rendezi.

* A Nemzeti Színház új tagjai. A budapesti Nemzeti Színház a jövő szezontól kezdve tagjai sorába szerződtette *Varsányi* Irént és *Lenkei* Hedviget, kik eddig a Víg-színház tagjai voltak.

* Új színház. A székesfővárosi rendőrség megadta az engedélyt *Kőrösi* Bertalan szingizgatónak arra, hogy a Kerepesi uti 63. sz. alatt levő *Ompia* helyiségeiben színelőadásokat tarthasson, még pedig mostantól fogva 1903. évi szeptember hónap 8-ikáig.

A Kossuth-utcai boszorkány.

(Babonázás a temetőben.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 2.

Az aradi kir. járásbíróóság büntető osztályának érdekes vádlottja volt ma. Kálmán király előtt tüzmáglyára vetették volna, ma azonban csak a kihágási büntető törvénykönyv 79. § a elien elkövetett kihágás miatt ítélte két napi elzárásra *Révay* Kálmán albiró D. *Nagy* Lajosné Kossuth-utcai mosónét, a miért babonázott és kuruzsolt.

Pedig *Nagy* Lajosné, a Kossuth-utcai kuruzsló asszony lényegében nem követett el csekélyebbet, mint akárhány középkorbeli javasasszony, akit tüzhálalra ítéltek.

D. *Nagy* Lajosné, 32 éves özvegy, mosónő. Az volt ellene a vád, hogy kuruzsolt, jósolt, kártyát vetett, babonázott s mindezekért aránylag busás díjakat követelt.

Palotay Pálné volt az egyik tanu. Őneki a lábnyomát vette fel a modern boszorkány. Hogy ez mire való, nem mondta meg. *Palotayné* pedig úgy adta elő a dolgot, hogy *Nagyné* az ő konyhájának ajtaja előtt a földet lelöcsölte, leseperte, s aztán ráparancsolt, hogy lábával lépjen rá a lelöcsölt helyre. Azután el kellett mennie, mire a kuruzsló asszony kezével felmérte a lábnyomot.

Csak annyit mondott, hogy majd megemlegeti őt nemsokára, mert többet tud, mint más asszony.

Erdekesebb volt a javasasszonynak egy másik esete, ahol már valósággal babonázott.

Papp Jozsefné, *Dessewffy* utcai 21 éves mosónénál a rendőrség lopott holmit talált. Az orga da asszony a büntetéstől való féltében a kuruzslóasszonyhoz fordult, hogy *háritsa el tőle a veszedelmet*.

A javasasszony meg is ígért mindent, ha a *Pappné* az ő utasításaihoz tartja magát. Mindenekelőtt pénzt kért. Egyelőre tíz koronát, a mit meg is kapott. Azután azt az utasítást adta *Pappné*nek a babonázó asszony, hogy másik tíz koronát ásson el a temetőben. Mikor ez is meg-

történi, három gyertyát vásároltatott vele s aztán egy kora reggel mindketten kimentek a temetőbe. Itt egy gyertyát ráütöttek arra a helyre, a melyen a pénz volt elásva, s aztán egy-egy gyertyát a kezükbe véve, körüljárak egy keresztet, miközben mindketten furcsa imádságokat mondtak, melyeket a javas asszony állított össze.

Mikor ez meg volt, a boszorka kijelentette, hogy Pappné most már semmiestre se kaphat nagy büntetést, de ehhez van még egy feltétel, ha t. i. a temetőben elásott tiz koronát is neki adja. Pappné azonban úgy okoskodott, hogy a babona, ha babona, úgy is fog rajta a tiz korona nélkül, s a helyett, hogy a pénz oda adta volna, a kuruzslónőt feljelentette a járásbírósnál.

Egy harmadik esete a kuruzsló asszonynak Nagy Anna 17 éves Kossuth-úcai varrólánnyal történt. Ennek a javasasszony 40 fillérért kártyát vetett s azt jövendőlte, hogy az a fiatal ember, aki most udvarol neki, el fogja venni öt feleségül. Biztonság okából azt tanácsolta, hogy babonával is fogják meg a fiatal embert. A temetői komédiát ajánlotta a lánynak és erre a célra 98 krajcárt kért. A lány azonban megmondta az anyjának a tervet, s az anya elilltotta a babonázástól a lányt.

D. Nagy Lajosné a bíró előtt rettenetesen tagadott mindent, de egy egész sor tanu elléne vallott, mire a bíró a panaszt bebizonyítottának véve, Nagynét két napi elzárásra ítélte. A javasasszony nyomban le is ülte a büntetést.

A krízis megoldása.

(Fejérváry báró nyilatkozata.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 2.

A napok óta huzódó Fejérváry vagy Apponyi krízis a mai nappal Fejérváry báróra nézve megoldást nyert.

Fejérváry báró honvédelmi miniszter ma olyan nyilatkozatot tett, mely hirtelen szétoszlatta a politika egén összecsomósodott felhőket.

A „krízis“ legujabb eseményéről a következő távirati tudósítást kaptuk;

A pénzügyi bizottság ma délután 5 órakor ülést tartott, melyen az új katonai javaslatok kerültek tárgyalás alá.

Napirend előtt Kossuth Ferenc kijelentette, hogy a honvédelmi miniszternek a parlamentben legutóbb tett kijelentése a függetlenségi párt és a miniszter között feszültséget okozott. Kérde, hogy alkotmányos miniszter-e a honvédelmi miniszter vagy abszolutisztikus miniszter? Ha az utóbbi eset állana fenn, akkor nem is bocsátkozik a tárgyalásokba.

Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter nyilatkoztatta, hogy az „előzékenységre“ vonatkozó minapi kijelentése tisztán csak az elnöki enunciacióra vonatkozott, nem pedig a Ház határozatára. Teljesen csatlakozik ahhoz az értelmezéshez, melyet Széll Kálmán miniszterelnök adott az ő beszédének. Azt hiszi, hogy ezzel az incidens elsimult.

A bizottság ezután áttért a javaslatok tárgyalására. Fejérváry báró hosszasan indokolja a két javaslatot s elöadja, hogy az újítás összesen hatszázezer koronába fog kerülni.

Komjáthy Béla kijelenti, hogy Fejérváry nem őszinte, mert 1898-ban is, a mikor katonai reform vált szükségessé azt mondta, hogy négyszázezer koronába fog kerülni a reform és kitünt, hogy az

már eddig négy év alatt 23 millió koronát nyelt el. Az indoklás pedig ma is ugyanaz, mint négy év előtt volt. Kijelenti, hogy a függetlenségi párt semmi körülmények között meg nem adja a hozzájárulást. Ellenben az önálló hadsereg szervezésére bárminemű áldozatokra hajlandó.

Ezután félbeszakították a tárgyalást és annak folytatását holnapra elhalasztották.

SPORT.

+ Az aradhegyvidéki turista-egyesület választmánya szerdán, folyó hó 3-án délután 6 órakor a Vass szálloda helyiségében ülést tart, melyre a tagokat ezután is tisztelettel hívja meg az elnökség.

Öngyilkosság petroleum-lánggal.

(Egy aradi lakatos rémtette.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 2.

Borzasztó módon akart véget vetni életének egy aradi iparos segéd. Rosszul élt a feleségével s szerelmi bánatában öngyilkosságra határozta el magát; a hálánemek közül az egyik legborzasztóbbat választotta: leöntötte a ruháját petroleummal, azután azt meggyújtotta, hogy testét a szó szoros értelmében elégesse.

Csája Gábornak hívják az elkeseredett embert, 32 éves lakatos-segéd, s több év óta nős, ura egy nála valamivel fiatalabb asszonynak, akinek leány-múltját nem egy folt fűdi. Csája rosszul élt a feleségével, tegnapelőtt is összeveszték, mert az asszonyt egy fiatal ember karfogva kísérte haza. Csája ezt meglátta, szemrehányásokat tett a feleségének, mire az otthagya az urát s haza ment az anyjához. Csája utána ment, de az asszony nem akart hazamenni. Az elkeseredett ember ekkor határozta el az öngyilkosságot. Hazament aranykézűtcai lakására, annak egy félreeső helyén ruhát váltott, magára vette munkás zubbonyát és nadrágját, ezeket leöntötte gépolajjal és petroleummal és egy gyufával meggyújtotta a ruháját.

A lángok természetesen hirtelen felcsapódtak s körülgyaldosták az öngyilkosságra szánt ember egész testét. Csája rövid ideig tűrte, hogy a tűz égesse a testét, mikor már a fájdalmaik tovább viselni nem bírta, kiszaladt az udvarra és égő fáklyaként állt meg ott. Szerencséjére meglátta őt a ház egyik lakója: Eibert Antal, s ez a ház népét fellármázva, megmentette Csája Gábert a borzasztó kínoktól.

A szerencsétlen ember borzasztó sérüléseket szenvedett az egész testén. Eszméletlenül állapotban vitték be a szobájába, abonnán a rendőrség a kózházba szállította, a hol súlyos sebeivel most is eszméletlenül fekszik. Csája két levelet hagyott hátra. Az egyiket az anyjához írta s ez így hangzik:

Kedves jó Anyám!

Bocsásatok meg, hogy ilyen kegyetlen sors áldozatja vagyok. De nincs ez máskep. Isten veletek.

A másik levél — mindkettő noteszből kiszakított lapokra van írva — a feleségének szól:

Édes feleségem!

Az isten áldjon meg Tégedet és bocsás meg nekem a mit tettem. Faj nekem nagyon, de már késő. Bocsás meg tettemér. Isten veled.

Az öngyilkos felesége a rendőrségnél felvett vallomása szerint azt hiszi, hogy az ura elmezavart. Már egy év óta foglalkozik az öngyilkosság gondolatával s a feleségét is többször fenyegette már avval, hogy őt is megöli.

HIREK.

Elmozdított jegyző.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 2.

Megirtuk a múlt hetekben Dániel Miklós szentleányfalvai jegyző viselt dolgait. Dániel jegyző igen furcsán fogta fel a népvezető hatalmát, mert többek közt annyira ment, hogy a községi pénztárnokot a hivatali helyiségben felpofozta.

De ez csak egy megnyilvánulása volt félreértett hatalmának. A község lakossága a jegyző egyéb gorombaságai miatt annyira fölzudult Dániel Miklós ellen, hogy egy küldöttség jött be Baross Ferenc dr. aradi főszolgabíróhoz, akinek kijelentette a deputáció, hogy vagy a jegyző menjen, vagy községi előjáróság fogja letenni a hivatalát.

Mindenféle ügyei miatt azután megindult Dániel Miklós ellen a fegyelmi eljárás.

Ennek során Aradmegye közigazgatási bizottsága el is mozdította állásától a basáskodó jegyzőt, aki a határozat ellen a belügyminiszterhez felebbezett, abban a reményben, hogy mégis sikerül neki visszanyernie állását.

A legfelsőbb közigazgatási hatóságnál azonban kérelme nem talált pártfogásra. A belügyminiszter ugyanis leiratban értesítette ma Aradmegye közönségét, hogy a közigazgatási bizottság határozatát helybenhagyja. E szerint tehát Dániel Miklós jegyzőt elmozdították állásától s így a szentleányfalvai jegyzői állás végleg megüresedett.

A napokban Baross Ferenc dr. főszolgabíró már ki fogja írni a pályázatot a megüresedett jegyzőségre.

A kolozsvári akasztás.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, december 2.

Kolozsvárról táviratozzák lapunknak: Ma reggelre volt kitűzve a Kuria ítéletének kihirdetése a levélhordó gyilkosa: Friedrich Ferenc ügyében. Már napok óta elterjedt a hír, hogy az ítélet halálra szól, de az illetékes hatóságok megtagadnak minden felvilágosítást. Az ítélet kiirdetésére Friedrich védőjét, Várady Aurél dr. ügyvédet is meghívták. Az ítélet kihirdetése azonban elmaradt, mert Baló Mihály főbíró, a kinek ebben az ügyben az ügyészségnél jelentkeznie kellett volna, nem érkezett meg. Az ítéletkihirdetés tehát holnapra maradt.

Friedrich természetesen mit sem tud még arról, hogy órái meg vannak számlálva. Az utóbbi időben rendkívül izgatottan viselkedett, sőt a királyi ügyészséggel szemben is, a ki zárkájában meglátogatta, olyan durva magaviseletet tanúsított, hogy fegyelmi büntetéssel kellett sújtanai, a mely szerint nyolc napig, a nap bizonyos óráiban, vasra veressék. De Friedrich testileg is annyira meggyöngült, hogy az ügyész már a második napon elengedte büntetését. A múlt héten, szerdán, azt kérte Friedrich, hogy december elsejétől kórházi élelmezésben részesítsék, mire az ügyészség be sem várva a kért terminust, már csütörtökön elrendelte, hogy Friedrich jobb élelmezést kapjon.

A kivégzésnél a hatóság részéről három bíró, az ügyész, a törvényszéki jegyző, a tizenkét bizalmi férfi, egy törvényszéki orvos és a lelkész vesznek részt hivatalosan. A közönség részére csupán harminc jegyet fog kiadni az ügyészség.

Az ítéletet az igazságügyi palotában levő fogházban hirdetik ki Friedrich előtt s aztán kocsin átszállítják az elítéltet a Farkas utcában lévő ügyészségi fogházba, melynek hátsó ud-

varában állítják föl a bitófát. A törvényszék elnöksége egy század katonaság kirendelését fogja kérni.

— **A Nessi-ügy fejleményei.** Budapestről táviratozza tudósítónk: Képviselői körökben elterjedt hírek szerint Bihar altábornagyot, Nessi Pál mentelmi ügyének felidézőjét, áthelyezik Bécsbe. Az altábornagy Jekelfalussy hadügyminiszteri osztályfőnök helyét foglalja el, a ki viszont Budapestre jön s itt valamely magasabb katonai funkcióval bizatik meg. Katonai körökben ezt a rendelkezést nagyon feltűnőnek mondják. Egy másik távirat szerint az „Uj Hírek” ma esti kiadásában Széll Kálmán miniszterelnök és Fejérváry báró honvédelmi miniszter bécsi utjáról a következőket írja: Az audiencián Fejérváry báró a véderő javaslat sorsáról referált a királynak s ezzel kapcsolatban került a sor a Nessi-ügyre is. A király már napokkal ezelőtt levelet írt Széll Kálmánnak, melyben a Nessi-ügyben tanúsított magatartásáért legfelsőbb elismeréséről biztosította. Az audiencián a király megismételte elismerő és dicsérő nyilatkozatát. Széll egyébként azért ment Bécsbe, mert a király határozottan kívánta, hogy személyesen informálja őt a politikai helyzetről.

— **A kisjenői vadászatok.** Ma már második napja, hogy Kisjenőn a magas vendégek vadászattal mulatoznak. Tegnap Ősi és Fesetpusztán volt stráf-vadászat. Terítékre került 1112 nyul és 31 fogoly. Ma József Agost főherceg és vendégei a fekete-gyarmati erdőbe mentek, a hol fácán és nyulra folyt a vadászat. A társaság késő este tért vissza. Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter ma este Kisjenőről visszatért Budapestre.

— **A vashid ankét.** A város tanácsa ma rendkívüli gyűlést tartott, melyen a pénzügyminiszter által elrendelt vashid-értekezletre *Institóris* Kálmán polgármestert, *Varjassy* Lajos és *Löcs* Rezső tanácsosokat, *Sarlot* Domokos főkapitányt, *Viragh* Lajos főmérnököt, továbbá *Kristyóry* János, *Edvi-Illés* László és *Bing* Vilmos törvényhatósági bizottsági tagokat küldte ki a város képviselőiül.

— **Mangra Vazul pöréi.** Az aradi kir. törvényszék vizsgálóbírája e hó 4-én, csütörtökön folytatja azon tanúk kihallgatását, kiket *Maglas* Manó román hírlapíró jelentett be a már éppen nem ismeretlen, de annál kombináltabb *Mangra-Csorogár* *Maglas* rágalalmazási pörben. Egész légiót tesz ki a tanúk száma, akiket különböző körülményekre kíván kihallgattatni a pörrel megtámadott hírlapíró. *Maglas* ellen, mint megírtuk, *Mangra Vazul* egész terjedelmében fenntartja a rágalalmazási vádat. A temesvári törvényszék vádta tanácsa tudvalevően elutasította keresetével a levegőben lógó pü-pököt, aki a sérelmes végzés ellen felebbezéssel él, melyet a napokban terjesztenek föl a temesvári kir. ítélőszékhöz. *Mangra Vazul* pörében eddig *Suciu* János dr. képviselte, azonban most képviselőjét *Várady* Zsigmond nagyváradi ügyvédre bizta, aki az ügyet el is vállalta. A felebbezést a kir. táblához már *Várady* Zsigmond dr. készíti el, aki ez ügyben ma Temesvárra utazott.

— **A torontáli főispán.** Mint a „Nagybecskereki Hírlap” jó forrásból értesül, *Dellimanich* Lajos dr. torontálmegyei alispánnak főispánná való kinevezése már megtörtént s a hivatalos publikálás már e napokban meg fog jelenni.

— **A városatya-választások.** *Institóris* Kálmán polgármester a december 14-én tartandó választásokhoz az első kerületbe jegyzőül *Van-*

ny Gyulát, a negyedik kerületbe pedig *Marosi* Miklóst küldte ki, melléjük rendelvény két két jegyzőkönyvvezetőt és ugyanannyi azonossági tanut az adóügyi osztály tisztviselői közül.

— **A katonaság köréből.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a magy. kir. honvédelmi miniszter rendeletével *Schäffer* Adolf, pécsi 8. honvéd huszár ezredbeli tartalékos főhadnagy, az osztrák állampolgárság elnyerése folytán, a cs. kir. honvédelmi miniszterrel egyetértőleg, az 1. sz. Landwehr dicsőséges ezred nem tényleges állományába áthelyeztetett. *Müllauer* utócsász. és kir. 83 ik gyalogezredbeli várakozási illetményvel szabadságot hadnagy vizsaszahelye tetett az ezred tényleges állományába.

— **Karácsonyfát az árváknak!** Az árvaház-igazgató-választómánya a következő, megszívlelésre érdemes felhívást intézi a közönséghez: Tisztelettel fordulunk a nagyérdemű közönséghez, hogy kegyeskednék, mint az azelőtti években is mindig, szíves adományokkal lehetővé tenni, hogy a városi árvaház növendékeinek karácsonyfát állítsunk s ez által a boldog családi kör semmi által sem pótolható melegét és örömeit érezhessék az árvák is. Ugy a pénzbeli, mint egyéb tárgyak, játékok vagy termények a városi árvaházba (Kiss Ernő-utca 4/b szám) kéretnek küldeni. Bármily csekély adomány hirtapilag nyugtáztatik. *Urbán* Ivánné igazg. választ. elnök. *Balázs* Ferenc árvaház-igazgató.

— **Az államvasút dijszabása.** Budapestről táviratozza tudósítónk: A magy. kir. államvasutak dijszabási reformja, mely egyelőre lekerült a napirendről, a jövő évi július hó 1-én lép életbe.

— **Aradi gyorsírók diadala.** Az *Országos Magyar Gyorsíró Egyesület* vasárnap délután tartotta Budapesten őszi írásversenyét oly nagy részvétel mellett, hogy pótverseney megtartása vált szükségessé, amely pénteken este lesz a képviselőházi hírlaptudósítók termében. Beadott összesen 214 pályamunka, amelynek bírálata éjfélig tartott. Az első díjat, négy aranyat, valamint a legszebb és legszabatosabb sztenogramm egy aranyból álló különdíjat *Tuschák* Ignác magávhivatainak nyerte el. A vidéki gyorsírók részére kitűzött első díjat s az ezzel járó elismerő okiratot egy aradi sztenografus kapta: *Rajz* Elek. Második díjat kaptak a következő aradiak: *Miklóssy* Kornél *Kesztenbaum* Béla; hibátlan munkáért harmadik díjat: *Rajz* Elek.

— **Schönerer halálos beteg.** Bécsből táviratozzák lapunknak: *Schönerer* osztrák képviselő, a nagynémet párt vezére, esont-hártyagyulladásban halálosan megbetegedett.

— **A mayerlingi katasztrófa szemtanuja.** Szabadkáról írják: *Bombelles* Sándor gróf, nyugalmazott alezredes, néhai *Rudolf* trónörökös volt szárnysegédje, ki annak idején a mayerlingi katasztrófánál is jelen volt, egy esztendő óta Szabadkán lakik. Egyszerű, de mégis előkelő megjelenésével, zárkózott modorával mindenfelé föltűnt. A gróf tegnap óta buskomorrá lett, úgy, hogy a kórházba kellett szállítani.

— **Az aradi Tornaegyesület folyó évi december hó 20 ikán a polgári fiúiskola tornacsarnokában tartja meg az évi rendes disztornázását.** Ezen disztornázás zártkörben, meghívott vendégek előtt tartatik s célja ez ünnepélynek az, hogy életképes működésünket és haladásunkat a művelt közönség előtt bemutassuk s hazafias és nemes célokat szolgáló egyesületünk iránt az érdeklődést minél szélesebb körben felkeltjük s a rokonszenvet biztosítsuk és állandósítsuk. Tisztelettel kérjük egyesületünk leikes és ügybuzgó működő tagjait, hogy a tornaünnepélyen minél számosabban részt venni sziveskedjenek, s részvételüket aláírásukkal biztosítsák. *Urbán* Iván elnök. *Nagy* Sándor titkár-művezető. A disztornázás-

ban résztvevő urakat tisztelettel felkérem, hogy a mai tornaóra a nyújtó gyakorlatok kiosztása végett pontosan megjelenni sziveskedjenek. *Nagy* Sándor, titkár-művezető.

— **Óvakodjunk a tolvajoktól.** Aradon az utóbbi időben — a sűrűn előforduló esetek után itélve — úgy látszik, hogy rendszeresen szervezett tolvajbanda űzi a garázdálkodását. Tegnap délután egy suhanc állított be egy előkelő aradi uri ember házához, s a gazda távollétének tudatában azt kérte a cseléditől, hogy adja át neki az ur téli kabátját, hadd viszi utána a hivatalba. Estére kiderült a turpisság, de már későn ahhoz, hogy a furfangos tolvajt elcsiphessék. A kabátot ugyan megtalálta a rendőrség egy zsbárusnál a gallérijáról lefejtett, drága sziliszkin prém — nélkül, valamint hogy a tolvaj sincs még kézrekerítve. A tanúság, melynek kedvéért az esetet megírtuk az, hogy oktassák ki a gazdák cselédeiket a felől, hogy az ő távollétükben ismeretlen küldöncök furfangjának fel ne üljenek s értékes holmikot nekik semmiféle ürügy alatt át ne adjanak; általában idegen vagy gyanús alakokat, kik kéregetés ürügye alatt a házat kerülgetik, a lakásokba be ne ereszszenek. Erre az óvatosságára egyébként a rendőrség is felhívja a közönség figyelmét.

— **Vonatösszeütközés Pozsony mellett.** Pozsonyból táviratozzák, hogy a ma este Bécsből jövő gyorsvonat a pozsonyi alagút fölött összeütközött egy szembe jövő tehervonattal. Utasok nem sérültek meg, csupán három kocsi rongálódott össze. A gyorsvonat este fél 8 órakor folytatta útját Budapest felé.

— **Capri sziget gyászja Kruppért.** Capriból jelentik: Tegnapelőtt itt megható gyászünnepélyt tartottak *Krupp* emlékezetére. A városháza nagytermében, mely drapériákkal volt bevonva, *Krupp* képe előtt *Serena* polgármester beszédet tartott, melyben dicsőítette az elhunytat. Ezután valamennyien egy kerti helyiségbe vonultak, *Krupp* ingatlanára, a hol oltár volt felállítva *Krupp* egy barátja, *Cuomo* dr. és azután *Calabritti* dr. mondottak beszédet. Az ünnepség után *Capri* polgármestere sürgönyöket küldött a római német nagykövetséghez, a berlini olasz nagykövetséghez, a nápolyi prefektushoz, az esszeni polgármesterhez és *Krupp* özvegyéhez. Feltűnt, hogy a meghívottak közül az ünnepélyen az angol és amerikai konzulatusok tisztviselői nem jelentek meg.

— **Halálraégett menyasszony.** Nagy szerencsétlenség történt vasárnap délelőtt a tónáti görög katolikus templomán esketés közben. Mint tudósítónk írja, vasárnap délelőtt tartotta esküvőjét *Vlad* Szilviusz fiatal görög-keleti pap *Brateán* Sz. donával. Az esküvőre nagyszámú násznép jelent meg a templomban s a görög-keleti szokás szerint a tanúk és a koszoruleányok és legények égő gyertyákkal kezükben, állották körül a házasulandókat. Az eskető pap éppen az esketési szertartást végezte, mikor a menyasszony könnyű lenge ruhája a mögötte álló egyik koszoruleány égő gyertyájától meggyuladt. A láng egy pillanat alatt átfutott az egész ruhán. A leányok, kik a menyasszony mögött állottak, ijedten kapkodtak az égő ruhához, de ezzel csak növelték a veszélyt, mert az ő ruhájuk is tüzet kapott. A megrögzött násznép most már nem tudta, hogy mihez fogjon. A völgegynek még volt annyi lélekjelenléte, hogy a menyasszonyról lerántotta az égő ruha egy részét, de a könnyű menyasszonyi ruha alatt volt melegebb ruhat már nem tudta leszakgatni s a szegény leányt eszméletlen állapotban vitték haza. A nagy ijedelem között sikerült valakinek a közelből vizet hozni s ezzel leöntötték *Papp* Ella és *Ráduly* Olga koszoruleányok ruháit, a kik már ekkor szintén súlyos égési sebeket szenvedtek. A szerencsétlenül járt menyasszonyt rögtön ápolás alá vették, de még azon éjjel kiszervenedett. A részvét általános.

— **Házasság.** *Kermos* Elemér krassó-megyei szolgabíró, néhai *Besse* János unokája, eljegyezte *Willer* Gizella kisasszonyt Resicán.

— **Maxim Gorkij Pétervárott.** Mint orosz lapok jelentik, *Maxim Gorkij*, a híres orosz író rövid időre Pétervárra érkezett. A múlt héten jelen volt egy felolvasáson, melyet az orvosi női tanfolyamok érdekében tartottak. Az író mellett, a ki kék bluzában jött s az általános figyelmet magára vonta, az orosz diákok tüntetést rendeztek.

— **Halálos foghuzás.** *Madola* Péter 44 éves temesvári cipészmeister tegnap csaknem két heti szenvedés után meghalt. A kerületi orvos, ki a halottkém tisztjét teljesítette, konstataálta, hogy a szerencsétlen embernek foghuzás következtében beállott genyedés okozta halálát. A rendőrség a halottkém által betérjesztett jegyzőkönyv alapján megindította a vizsgálatot és kinyomozta, hogy *Gaszkó* Miklós erzsébetvárosi borbélymester húzta ki az elhaltak fogát mintegy két héttel ezelőtt. Kihallgatása alkalmával, előadta, hogy ő semmiképen sem akarta a fogat kihuzni, amit segédei is igazolhatnak, csak az elhalt könyörgéseinek engedve tette azt. A foghuzás azonban nem sikerült, mert a fog koronája letört. A rendőrség ezek után lefoglalta a foghuzó kulcsot, melyet *Gaszkó* az operációt végezte. A vizsgálat még folyamatban van.

— **Ismét egy tanító.** Eszékről táviratozzák: Az eszéki törvényszék *Türk* Albert tanítót egy iskolásleánykán elkövetett szeméremelleni bűntettért jogerősen egy évi börtönrre ítélte.

— **Adóhivatali gyakornok.** A makói magyar királyi pénzügyigazgatóság *Csabella* Gyula felsőkereskedelmi iskolát végzett battonyai lakost a *battonyai* kir. adóhivatalhoz ideiglenes minőségű díjtalan adóhivatali gyakornokká nevezte ki.

— **Zongorát a buroknak.** Londonból táviratozzák, hogy az angol kormány meghagyására a napokban egy zongoragyár, messrs *John Broadwood* száz zongorát küldött *Dél-Afrikába*, a hol az új iskolákban a bur gyermekek rendelkezésére fognak állani. A zongorákon „*The Imperial*” felírás van s igen különös rendszer szerint készültek. Ugy látszik, hogy az angol kormány nagy súlyt fektet a bur gyermekek zenei kiképzésére.

— **Gyászemlékünnepe.** Néhai *Schreyer* Menyhért emlékének tiszteletére holnap, szerdán d. u. 1/5 órakor a zsinagógában gyászemlékünnepe tartatik.

— **A kivezényelt művésznők.** Párisból írják a következő érdekes dolgot: A napokban a *Théâtre Français* igazgatósági irodájában megszólalt a telefon: „A közoktatásügyi miniszterium elnöksége”. A miniszter mai estélyéhez az összes naivák, Müller, Bertiny, Leconte, Regnier, Geniat, Gavrick és Pierot hölgyek elküldendők. A felelet: Lehetetlen. Müller kisasszony ma este *Denise*-t játssza és Geniat kisasszony a „*Tartuff*”-ben lép fel. Csak nem lehet a jelzett darabot lemondani a miniszterium estélye miatt? Többszöri ide-oda telefonálás után a miniszterium nagylelkűen lemondott Müller és Geniat kisasszonyokról. Mekkora volt azonban a másik négy színésznő csodálkozása, mikor megtudták, hogy nem a miniszter estélyén, hanem egy előkelő vendéglőben, a miniszterium főbb tisztviselői előtt, ezek kedélyes vacsorája után, kellett fellépniük. A miniszter munkatársai saját hatalmukkal birtokukba kerítették főnökük előjogait. A minisztereknek, köztársasági elnököknek, a szenátus és a kamara elnökeinek meg van az az előjoguk, hogy a nemzeti színházak művészeit privát alkalmakkor felléptethessék. Ilyen fellépésekért ugynevezett *bon de Lévrea*-t kapnak a színészek, vagyis utalványt egy 500 frank értékű tárgyra a sévresi állami porcellángyárból. Most ez az udvari színházak korából származó privilégium átment a miniszteri hivatalnokokra is.

— **Automobilposta Svájcban.** Bernből jelentik, hogy Svájcban kísérletek folynak az iránt, hogy a lovakkal való posta közlekedést, külö-

nösen hegyi utakon, automobillal helyettesítsék. A kísérletezőknek meg van az a reménye, hogy az új tást már a jövő tavasszal részlegesen életbe léptethetik. A szövetségi hatóságok a legnagyobb előzékenységet tanúsítottak a vállalkozókkal szemben s remélhető, hogy már három év múlva Svájc egész hegyiposta forgalmát automobilon fogják közvetíteni.

— **Eva az utcán.** Berlinben nagy feltűnést keltett pár hét előtt, hogy csikorgó hidegben egy teljesen ruhátlan nő állt egy utcasarokra s ott sírva didergett, a míg a könyörületes járókelők be nem takarították s el nem vittek valami meleg szobába. Az Évát természetesen letartóztatta a rendőrség a toilletbeli anachronizmus miatt. A rendőrségen aztán meglepő dolog derült ki. A szegény nőt, a ki szerette az urát, a vadallati férj folytonosan gyötörte a féltékenysége miatt. Naponta kínos jelenetek voltak a házukban s a szegény asszony, a ki apátlan-anyátlan árva, többet éhezett, mint a cselédei. A kegyetlen férjnek egyszer az az ötlete támadt, hogy bizonyítékot kér a feleségétől, vajjon csakugyan szereti-e?

— Nem hiszek addig a hűségben, a míg ruha nélkül ki nem állasz fényes nappal az utcasarokra.

Az asszony eleintén hallani sem akart ilyen örültségről, de ekkor megverte az ura s kidobással is fenyegette. Heteken át e miatt pörösködtek a házasságok. Egy napon az asszony elhatározta, hogy véget vet a dolognak.

— Esküdj meg, hogy akkor nem bántasz többé, hogy békét hagysz és szeretni fogsz. Ennél nagyobb bizonyosságot bizony képzelnem sem lehet.

A férj megesküdött s így került Eva az utcára. A bíróság azonban más véleményen volt. Megvizsgálta a férj elméleti állapotát s miután épeszűnek találta, az ügyvédek által felizgatott asszony kértére elválasztotta a házasságokat s a férjet magas tartásdíj fizetésére ítélte. A napokban mondták ki az ítéletet. De ekkor különös dolog történt a tárgyaló teremben. A férj ránézett a feleségére:

— Jössz? — kérdezte röviden.

— Jövök — felelte az asszony és... karofogva elávozott a férjével.

— **Magyar név.** *Grünblatt* Mór aradi illetőségű endrői tanító vezetéknevét belügyminiszteri engedéllyel „*Gémes*”-re változtatta.

— **Felfüggesztett ügyvéd.** A *kolozsvári* ügyvédi kamara közhirre teszi, hogy a kamarának és a Kuriának azt helybenhagyó határozatával *Kerekes* Mihály nagyenyedi ügyvédet a nagyenyedi kir. járásbírósnak, mint büntetőbírósnak 1902. B 80-4 sz. alatt közölt ítélete alapján, *sikkasztás* vétségének elkövetése miatt az ügyvédség gyakorlatától felfüggesztette.

— **Drága kutya.** Brassóban tegnap érdekes kutya-pörön döntött a járásbírósnak. *Obermayer* huszár főhadnagy egyenlőtte az ősszel egy *Hank* nevű sz. sz. polgár vadászbéti, a mely *R. mania* területéről futott feléje. *Hank* kártérítési pört indított a főhadnagy ellen és a járásbírósnak a katonatisztet 1200 korona kártérítésre és 800 korona költségnek a viselésére ítélte el. A per költségei azért rugtak olyan sokra, mert több helyszíni szemlét kellett tartani.

— **Egy áldetektív letartóztatása.** A budapesti rendőrség ma letartóztatta a *Róth* Lipót csavargót, a ki több utcai leányokkal elhitette, hogy ő detektív és ezen az alapon pénzt csalt ki tőlük. Különösen az oly leányokra vetette ki hálóját, a kiktől tudja, hogy valami kihágásért el vannak ítélve. Ezeknek azt mondta, hogy ő majd kirája, hogy büntetésüket nem kell leülniük. M. d. a leányok *Róth* turpisságára rájöttek, feljelentést tettek a rendőrségen, mely ma az áldetektívét letartóztatta.

— **Megnyitás ünnepi hangulatban.** Mint a napunk utolsó oldalán olvasható, mai napon nyílik meg a Szabadság téren: *Porter* Vilmos Nagy Áruházának 50 méter hosszú termében rendezett karácsonyi tárlata. Már napok óta közbeszéd tárgyat képezi az óriási alkotás, mely kiterjedés, fény és rendezés tekintetében páratlan az egész országban a vidéki városok

hasonló tárlatai között. Kétségen kívül áll, hogy ez a karácsony sok dicsőséget és meleg pártolást fog szerezni *Porter* Vilmosnak, ki Aradnak megszerezte a vidéki tárlatok legfényesebbjét.

— **Dentolin fog-crème** a legkedveltebb fogszéplítő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weiszal, Aradon.

— **T. üzletfeleink** szíves tudomasára hozzuk, hogy *Révész* Nandor könyv- és papírkereskedő urat (Zachariasgátér 20. szám Telefon 265.sz.) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdankat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

— **Az aradmegyei közkórház betegforgalmának kimutatása** 1902 augusztu haváról: Maradt a múlt óról 153 fi, 85 nő, e hóban felvételt ápolásra 170 fi, 87 nő, összesen ápolatott 323 fi, 172 nő = 495. Ezek közül elbocsájtott gyógyulva 83 fi, 60 nő, javulva 57 fi, 19 nő, gyógyulatlan 12 fi, 6 nő, meghalt 11 fi, 9 nő, özs es fogyatkozás 163 fi, 94 nő, maradt ápolás alatt 160 fi, 78 nő. Összesen 238; ápolási napok száma 7470.

— **„X” a „Conservateur”** párisi életbiztosító r. t. budapesti igazgatósága Aradon vezérügynökkéget létesített, melynek vezetésére *Czeigelbrier* Győző urat főügynökül, *Györfi* Ernő urat titkáru nevezte ki.

Az Aradi Közlöny naptára.

— Ajándék az előfizetőknek. —

Arad, december 2.

Irodalmi becsü munka lesz az az ajándék, melyet lapunk előfizetői karácsonyra kapnak. Az *Aradi Közlöny Nagy Képes Naptára* már sajtó alatt van s oly dus tartalommal, oly csinos képekkel fog megjelenni, hogy a lapok által karácsonyi ajándéku nyugtani szokott naptárak nivóját minden tekintetben felülhaladja.

A naptár *irodalmi részét* a helyi tollforgató emberek legjelesebbjei írták, olyan témákról, a melyek minden olvasót egyaránt érdekelnek. Az *illusztrációk* Arad ez évi történetét örökítik meg művészi kivitelü képek egész seregében. Egyik kiváló és becses része lesz a naptárnak a nagy gondal összeállított *cimtár*, mely az Aradváros, Arad- és a szomszéd megyékre vonatkozó adatokat tartalmazza bő és kimerítő részletességgel.

A nyomdai kiállításra nézve is csinos, elegáns naptárt, a mely valósággal nélkülözhetlen, az *Aradi Közlöny* összes előfizetői ingyen megkapják. Ugy szintén ingyen megkapják azok is, kik *december elsejével* előfizetőink sorába lépnek s az *Aradi Közlönyt* legalább egy negyedévre megrendelik.

Arad és a Szárazér.

(Vita az önköltség fölött.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 2.

A napokban a szárazéri társulat véleményező bizottsága Szegeden ülést tartott. Még azon időben, midőn a szárazéri vizek levezetése a mindszent apátfalvi társulat hatáskörébe tartozott, a vásárhelyi érdekeltség a levezetés biztosítására igen jelentékeny befektetésü vizműveket létesített. Később ez az érdekeltség bevonatott a szárazéri társulatba s követelte, hogy az általa addig teljesített befektetések térítessenek meg, mivel azoknak a társulat egyeteme haszát veszi és ha létesítettek volna: azóta létesíteni kellett volna az egész érdekeltség terhével.

A gyűlés alkalmával jobban, mint valaha kidomborodott a felső és alsó érdekeltség ér-

dekei közti ellentét: az aradi érdekeltség a leghatározottabban visszautasította az önköltség beszámításának lehetőségét. Ugyanis a gyűlésen Salacz Gyula megint csak a mellett foglalt mereven állást, hogy az önköltségek beszámítását elvileg sem fogadja el, ellenben Vancsó Gyula dr., a Zichy- és Nádasdy-uradalmak képviselője, hajlandó azok beszámítására, de csak a likvidáció megejtése után.

Juhász Mihály vásárhelyi polgármester hangsúlyozta a beszámítás követelésének jogosultságát s az általa beadott emlékirat alapján az önköltségeket kétszáz ezer koronában kéri megállapítani.

Kállay Zoltán miniszteri biztos azt a kérdést teszi fel, hogy az önköltségek összegének megállapítását ő hajtsa-e végre, vagy a társulat önkormányzatának visszanyerése után maga a társulati közgyűlés határozzon a fölött?

Garzó Imre a megállapítást a miniszteri biztos hatáskörébe tartozónak tekinti. Salacz nem tartja a miniszteri biztost illetékesnek magánjogi kérdésekben s csak az alakulás utáni befektetések költségeit számíthatják fel az érdekeltek.

Végül kimondta a véleményező bizottság, hogy fentartja azt az előbbeni határozatot, mely szerint az önköltségek beszámíthatnak. Kimondta továbbá, hogy legközelebb a miniszteri biztos az önköltségek beszámítása ügyében kiküldött bizottságot is meghallgatván, az ügyet a likvidáció kérdésével együtt hozza ismét a véleményező bizottság elé.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Esküdtszéki tárgyalás. A múlt évi március 14-én történt, hogy Frunzeu György mondorlaci lakos Pankotán, korcsmai összeszólalkozás után revolverrel rálőtt Lump Jánosra és a fején kisebb sérülést ejtett. Szándékos emberölés büntetésének kísérlete miatt emelt elene vádat az ügyészség, s így került ma Frunzeu az esküdtszék elé. Azzal védekezett, hogy teljesen részeg volt, s azt sem tudta, mit tesz. A tárgyalás folyamán az ügyész visszavonta a vádat és súlyos testisértés büntette miatt emelt vádat Frunzeu ellen. A tárgyalás további tartama alatt a vád képviselője: Lehmann Viktor alügyész csupán könnyű testisértés vétsége miatt emelt vádat a vádlott ellen. A bíróság tanácskozára vonult vissza, s ez alatt a sértett és vádlott kibékültek. Miután pedig ez a vétség csak magánvádra üldözendő, az eljárást beszüntették.

§ A letartóztatott orvosné. A fővárosi államrendőrség, mint irtuk, vasárnap letartóztatta öv. dr. Fekete Samuné szül. Schönaugg Bertát, egy elhunyt budapesti orvos özvegyét szemérmes sértő fényképek terjesztése miatt. A letartóztatott nő lakásán megtartott házkutatás alkalmával a rendőrség emberei egy ágyban elrejtve 50 darab ilyen pornografikus fényképet találtak. — A büntető járás bíróság ma vonta felelősségre dr. Fekete Samunét a büntetőtörvénykönyv 248 ik § ába ütköző szemérmes elleni vétség miatt. — A tárgyaláson mely Dick Béla ítéletbíró, a büntető járásbíró vezetője előtt folyt le, a vádlott nő tagadta, hogy ő a nála talált szemérmes sértő fényképeket árusította, vagy egyáltalában terjesztette volna. A képeket ő Párisból hozta magával a célból, hogy ezeket egy bécsi műkereskedőnek, aki őt akadémiaili képek beszerzésével megbízta volt, bemenetassa. Ezzel szemben Dusninszky Adolf tanu eskü alatt vallotta, hogy dr. Fekete né megbízást adott neki a pikáns fényképek sokszorosítására. — Több lényegtelen körülményekre vallomást tevő tanu meghallgatása után dr. Ney Béla ügyész megbiroztattott a bíróságot a btkv. 248. §-ára alapított vádját s kérte a vádlott nő szigorú megbüntetését. Dr. Mayer Sándor védő ezzel szemben felmentést kért, mert nem látja beigazoltnak a terjesztés vádját. A bíróság dr. Fekete Samunét bűnszéknek mondta ki a btk. 248. §-ába ütköző szemérmes elleni vétségben s

ezért nyolc napi fogházra és 20 korona pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet két napot kitöltöttnek vett az elszenvedett eddigi letartóztatásból. A védő kérelmére a vádlott nőt, akinek háza és telkei vannak a fővárosban, szabadlábra helyezték. Az ítéletben az ügyész megbízott megnyugodott, a védő s a vádlott nő semmiségi panaszt és felebbezést jelentettek be.

VÁROS ÉS MEGYE.

Aradváros közgyűlése.

Sorrendje az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának, 1902. évi december hó 10 én, d. u. 4 óraker tartandó rendes havi közgyűlésében tárgyalás alá kerülő ügydaboknak.

1. A polgármester november havi jelentése 2. Nyitra vármegye törvényhatósági bizottságának átirata a nemzetiség mozgalmak terjedésének és erősödésének megállása céljából hozott határozatának és feliratnak hason szellemű határozat és felirattal való támogatása tárgyában. 3. Győr sz. kir. város közönségének átirata adóbeli és illetékmentes, óvadéktól mentes községi részkötvények kibocsátása tárgyában az országgyűlés képviselőházához intézett feliratnak hason szellemű felirattal való támogatása iránt. 4. Az állami tanítók II. lik egyetemes gyűlésének átirata az állami tanítók fizetésének rendezése ügyében a képviselőházhoz intézett feliratnak hason szellemű felirattal való támogatása iránt. 5. A tanács előterjesztése az aradi és csanádi egyesült vasutak a régi pécskai-ut és simándi ut betorkolásánál levő 492 négyzet öl városi területnek átengedése iránti kérvénye tárgyában. 6. U. az. előterjesztése a látogató bizottságnak 1903. évre újból megalakítása tárgyában. — 7. A m. kir. belügyminiszterium intézkedése az aradi „Összetartás“ szabadkútyves pályahely részére átengedett telek iránt hozott közgyűlési határozat jóvá nem hagyása tárgyában. 8. Kócsis Lajos kérvénye a műteglagyárra vonatkozólag körtött szerződés részleges megváltoztatása és a két éven át nem használt homok után kiszabott díj elengedése iránt. 9. A városi hivatalozóknak drágasági potlek iránti kérelme a pénzügyi bizottság javaslatához képest elutasításuk. 10. Az árvaszékek azon jelentése, hogy a gyámpénztári kamatok 10% át a városi pénztárba beszállította tudomásul vétessék.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

T. I. Arad. Stílusából látjuk, hogy kegyed ügyes dolgokat fog valamikor írni. A mit most beküldött, az még nem üti meg a mértéket. Egyébként is nagy hiba, hogy a karcolatban közismert aradi fiatal urak szerepelnek, a kikre nem valami kellemes volna ennek a cikkek az olvasása.

P. V. Berzova. Az ön által beküldött cikk olyan természetű, hogy azt csak a nyílttérben s csak az ön felelősségére tehetjük közzé. Ez irányban sziveskedjék érintkezésbe lépni a kiadóhivattal.

P. D. Csermő. Tessék megkezdeni a tudósítást. Ha az első közlemények bevalnak, intézkedni fogunk, hogy kérése teljesedjék.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Uj-aradi heti gabnavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Uj-Arad, december 2.

Lanyha, esős időnk van, melyre már rég várunk. Ez az idő megmentője elvetett terményünknek, mert a kártékony egereket pusztítja, a gyenge hajtást táplálja, erősíti.

Elénk forgalmu hetivásárunk volt ma is és gazdáink szilárdan tartják gabnájukat magasabb árakhoz.

Elkelt mintegy 2500 métermázsza buza és 800 métermázsza tengeri a napi árnál 5—10 fillérrel magasabb áron.

Mai gabona-árak: Az árak 50 kilogramm súly-gységet véve alapszámításnak, korona értékben:

Uj-buza I-ső minőségű 7 20—7 35.

Uj-buza közép 7 00—7 10.

Uj tengeri 4 90—4 95.

Rozs 6 10—6 20.
Zab 5 60—5 70.
Arpa 5 10—5 20.
Az irányzat lanyha.

Budapesti ár- és értéktözsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, december 2.

Delítőzsde. Buzakinálat mérsékelt, vételkedv gyöngye. Bányadt irányzat mellett 10,000 métermázsza került forgalomba, gyöngén tartott, közben 2 1/2 fillérrel olcsóbb áron. Egyéb gabonanemek változatlanok. Időjárás ködös.

Értéktözsde. Berlin 1/8, páris 5-el magasabb.

Zárulat 12 óraker:

Buza 1903. Áprilásra	7.59—7.60
Rozs 1903. Áprilásra	6.61—6.62
Zab 1903. Áprilásra	6.32—6.33
Tengeri 1903. májusra	5.74—5.75
Repce augusztusra	11.90—12.—

Zárulat 5 óraker:

Buza 1903. Áprilásra	7.62—7.63
Rozs 1903. Áprilásra	6.63—6.64
Zab 1903. Áprilásra	6.32—6.33
Tengeri 1903. májusra	5.75—5.76
Repce augusztusra	—

Zárulat 5 óraker:

Oszták hitelrészvény	korona 689 25
Magyar hitelrészvény	705.—
Leszámitóbank részvény	441.—
Rima-Murányi vasmű részvény	467.—
Oszták-magyar Államvasuti részvény	688.—
Közuti vasut	615.—
Városi villamos vasut részvény	329.—

— Telefon 407. szám. —

Kerpel Izsó 60,000 kötetes kölcson-könyvtárába

Aradon, Ártzel Péter-utca 1. szám, (az udvarban)

A következő ujdonságok érkeztek:

Magyarban: Falk: Kor- és jellemrajzok, Beniczky: Régen volt, Faragó: Casanova, Garas: Gunyos mesék, Glyn: Erzsébet levelei, Gréville: Vihar alatt, Jókai: A mi lengyelünk, Rákosi V.: Falusi Hamlet, Előnémet harangok, Sipul. humoreszkjei, Hum. elb., Galambos naplója, Jobbadán, Büttner: Ugy, mint volt, Tömörköny: Vizenjárók, Williamson: Vidéki hölgy, Werner E.: Megszakított kötelék, Werner Gyula: Besztercei diákok, Markovits: A szöghajú, Kincs: A kuruczvilágból, Büttner: Juliánka, stb. stb.

Németben: Eschtruth: Die Bären v. Hohe-nesp, Georgy: Lotte als Mutter, Fri. Mutter, Willy: Claudines Schuljahre, C.'s Ehe, C. in Paris, Zechanovits: Die Petersburger Nana, Viola: S. Tulpenhal, Verus: Einer für Viele, Megede: Das Blinkfeuer, Zobeltitz Przes Hummelchen, Crocker: Ein Zugvogel, Die Spinne, Morelli: Pariser Range, Stubenrauch: Liebe ist m. Sünde, Alexander: Biegen od. brechen, Auerbach: D. Foustmeister, Bahr: Der Franzel Bauer Evelyne Lehrjahre, Berkow: Frau Ilse, Bernhard: Corpus delicti, Brandenfels: Przessin ohne Land, Burnett: Eine vornehm Dame, Géraud: Dorfkönigin, Green Tag der Vergeltung, Huit. wersch. Thüren, Heyse: Rom. der Stiftdame, Lindau: Gehilfin, Malot: Daheim, Raim. Golo: Schloss Elkrath, Ouida: Zwei Sünder, Schubert: Peterl, Schlichtergrell: Hexe v. Klevan, Spätgen: Von Bruderhand, Wotte Beng des Lichtes, Zobeltitz: Backfischkasten stb. stb.

Ifjusági iratok, francia és angolban igen sok ujdonság.

Havi kölcsöndíj 1 korona 20 fillér, vagy kötetenként fizetve 8 fillér.

A beszerzett könyvek újak és tiszták.

Vidéki bérlők is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek.

Ugyan e cég Andrassy-tér 30. sz. alatti könyv- és papirkereskedésében igen előnyös alkalmi vételek eszközölhetők könyvek és hangjegyekben. Ifjusági iratok és mesekönyvek meglepő olcsó árakon. Egész könyvtárak méltányos árakon való vásárlása.

Telefon 385. sz.

1582

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— December 3. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogramm felüli sulyban 107—8 fillérig, öreg közép páronként 300—400 kilogramm sulyban — fillérig, fiatal nehéz páronként 320 kilogramm felüli sulyban 108—9 fillérig, fiatal közép páronként 251—320 kilogramm sulyban 107—8 fillérig, fiatal könnyű páronként 250 kilogramm terjedő sulyban 106—7 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 280 kilogramm felüli sulyban 106—8 fillérig, közép páronként 240—260 kilogramm sulyban 104—6 fillérig, könnyű páronként 240 kilogramm terjedő sulyban 100—2 fillérig.

Sertéslelészám. November hó 29. napján volt készlet 33,678 darab, november hó 30. napján főlhajtatott 1591 darab, november hó 30. napján elszállított 815 darab, november hó 30. napján maradt készlet 33,449 darab. — Uslet: Kissé kellemesebb.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, december 2.

Magyar aranyárjádék 4%	120.20
Magyar koronárjádék 4%	97.90
Magyar arany 4%	—
Magyar ezüst 4%	—
Magyar keleti vasut	—
Magyar földtehermentesítési kötvény	98.—
Magyar Italmegváltási kötvény	—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.—
Magyar nyeresémsorsjegy kölcsön	199.50
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	156.50
Osztrák papírjárjádék	100.75
Osztrák járjádék ezüst	100.50
Osztrák járjádék arany	120.50
Koronárjádék	100.—
1860-iki államsorsjegyek	150.50
Osztrák-magyar bankrészesvény	1550.—
Magyar hitelbankrészesvény	704.50
Osztrák hitelbankrészesvény	668.—
Osztrák-magyar államvasut	687.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.06
Német birodalmi márka	117.05
London	239.20
Páris	95.25
20 márkás arany	—

NAPIREND.

December 3. Szerda. Róm. kath. naptár: Xav. Ferenc — Protestáns naptár: Szofoniasz. — Görög-keleti naptár (november 20.): Dek. Gergely. — A nap két 7 óra 15 perccor, nyugszik 3 óra 53 perccor. — A hold két 9 óra 26 perccor, nyugszik 7 óra 3 perccor.

Külcsey-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepeken zárva. Helyiség: Erekllye-muzeum helyisége mellett lésterem.

Időjelzés. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött távirat szerint a mai napra a következő időjárás várható: Hűvösebb, sok helyütt csapadék.

December 3. Az arad-hegyvidéki turista-egyesület választmányi ülése este 6 órakor (Vass-szálló.)

REGÉNY-CSARNOK.

A róma-párisi expresszvonat.

— Angol regény. —

Fordította: **Hitt Gyula.**

[25]

(Folytatás.)

TIZENNEGYEDIK FEJEZET.

— Ha ő tényeg Petitpré Hortensia volt, hogyan került IV. Henrik hidjához? Mi azt hittük, hogy valahol a vasutvonal mentén kell őt keresnünk. Ez nem lehet ugyanaz a személy — szolt némi kételkedéssel a vizsgálóbíró.

— Engedelmet kérek, én azt hiszem, hogy ez a személy mégis a komorna lesz.

— Miből következtek?

— Mert ezelőtt egy órával is látták az állomáson. A személyleírás teljesen ráillett.

— A menyköbe is! Miért nem jelentették nekünk az előbb? — kiáltott fel harsány hangon a főnök. — Ki látta őt? Beszélte vele? Hamar, hozzák ide azt az embert.

A vasuti máházót, aki a hölgyet látta, csakhamar előteremtették. Ez, a már ismert alakban leírta a hölgyet és bejelentette, hogy tíz órakor érkezett a Dijon-ból érkező vegyes vonattal.

— Az őrdögbe is! És ezt csak most halljuk!

— Az urak akkor nagyon el voltak foglalva, de mi nem is tudtunk a vizsgálólóról.

— De hiszen az állomásfőnökkel közltem a dolgot. Ez főnökem bosszantó. Mondja csak, mit tud arról a személyről? Látta, beszélt vele?

— Az állomási épület előtt izgatott nyugtalansággal járt föl és alá. Hozzá léptem és felajánlaltam szolgálatomat. Ekkor ő azt mondotta, hogy Dijonból jön rokonai meglátogatására, kiket, bár értesített, nem lát sehoh. Egy kocsi akartam aztán odahívni, mire ő azt válaszolta, hogy még egy kevés ideig várni fog ismerőseire.

— Nem tudja, ő hallott valamit a gyilkosságról?

— Igenis hallott, rendőrfőnök ur.

— Ki közölte vele? Tán maga mondta?

— Nem, én nem. Ő már tudott róla.

— Hogyan? Hisz a dolog eddig titokban tartott.

— Ennek a gyilkosságnak a híre a levegőben lóg, uraim. A titkolózásból, a suttogásból, a hivatalnokok és rendőrök ide-oda szaladgálásából mindenki sejtette, hogy valami különös dolog történt az állomáson.

— Beszélte róla, vagy csak célzásokat tett?

— Azt kérdezte, hogy megtalálták-e a gyilkost, az utasok le vannak-e tartóztatva és a vizsgálatot már megindították-e? És aztán...

— No és aztán?

— És aztán az az ur jött ki — mutatott Blockra — egy másikkal, közvetlen mellettünk léptek el és én észrevettem, hogy hirtelen a fal mellé húzódik.

— Az az ur, ki Blockkal ment, látta a hölgyet?

— Alig hiszem, mert az egész egy pillanat műve volt és az urak a kocsállomás felé tartottak.

— A hölgy mit tett azután?

— Ugy látszik megváltoztatta szándékát, mert azt mondotta, hogy nem vár többé rokonaira.

— No és?

— Felült egy kocsi-ra és követte a másikat.

— El kell fogatni őket — szolt közbe a rendőrfőnök.

— Ha ugyan sikerül? — felelt némi gúnyval a vizsgálóbíró.

— Az bizonyos! — felelt önérvényesen a főnök. — Különben bizza ezt csak Blockra. Jövője függ az eredménytől, neki áll érdekében... Ezt csak belátja, kedves barátom? — fordult hirtelen a dedektívhez.

— Kétségtelenül, főnök ur!

— Tehát hova akar most menni?

— Arra a helyre, ahol elhagytam őket.

— Gondolja meg, — szolt Flocon szigorúan és röviden a dedektívhez — hogy állása függ az eredménytől... Kedves vizsgálóbíró ur, én azt hiszem, hogy most már nyugodtan nézhetünk a várandók elé.

— Sajnálom, kedves főnök ur, hogy nem lehetek szerencsés Önnel egy véleményen lenni — válaszolt a vizsgálóbíró barátságatlanul. — Azt hiszem, hogy nagy baklövést tettünk, illetve inkább csak Őa, a midőn eleresztette őket.

— Vizsgálóbíró ur! Ön egy kissé erős kifejezést használ, — felelt Flocon nyomott hangulatban.

— Vizsgálja csak meg a dolgot minden oldalról. Mit értünk el eddig? Semmit, azaz csak nagyon keveset s én azt hiszem, hogy ezt is el fogjuk veszíteni.

— De gyanunk határozott személyekre vonatkozik.

— Akiket ujjai között futni engedt.

— Oh, oh, vizsgálóbíró ur, a dolog nem olyan félős. Egyikök felügyelet alatt áll. Galipaud a grófnót őrzí a Madagaszkár szállodában.

— Csak ne hozza nekem elő embereit, Flocon ur — szakította félbe bosszusan a vizsgálóbíró. — Az egyik már megmutatta, hogy mennyit érnek a többiek. Miért ne lenne a másik is ilyen. Csöppet sem csodálkozunk azon a híren, hogy a grófné is elmenekült.

— Az nem fog megtörténni! Átvesszem az elfogatási parancsot és azonnal elfogatom, — kiáltott fel a rendőrfőnök.

— No, ez valami, de nem sok. Ő az egyédűli, akit elfoghatunk, ám nézetem szerint nem ő a főbűnös. Hogyan került ebbe a dologba, azt még nem tudom. Talán véletlen körülmény folytán, ami kényszeríté őt, hogy halgasson. Majd meglátjuk!

A rendőrfőnök a fejét rázta. Ő megvele győződve a grófnő bűnösségéről.

— Ha ön, bíró ur még egyszer ki fogja őt hallgatni és alapos keresztűz közé veszi, megfogja változtatni véleményét. Arról kezeskedem.

— Először kerítse elő, aztán majd meglátjuk, válaszolt a vizsgálóbíró, kinek-e kétes értékű bökölása némileg kiengesztelte a rendőrfőnököt.

— Egy órán belül hivatalában lesz, vizsgálóbíró ur, — szolt Flocon és kocsijával csakhamar elhagyta az állomást.

(Folytatása következik.)

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1902. évi október hó 1-től. —

ARADRÓL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 5.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Személysz. tv. d. u. 4.45	Személyvonat d. u. 3.32
Gyorsvonat délután 4.21	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szm. Szolnokról este 9.—
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Személyvonat d. s. 10.50
Soborsinról délután 2.04	Radnáról délután 2.36
Személyvonat d. u. 4.07	Gyorsvonat délután 4.06
Radnára délután 7.23	Személyvonat este 6.57
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjeli 10.59
Szeged felé:	Szeged felől:
Vegyesvonat reggel 7.10	Személyvonat reggel 8.35
Személyvonat d. u. 4.11	Vegyesvonat este 7.06
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahonczról szm. r. 8.03
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Gurahonczig szm. du. 4.30	Személyvonat este 6.56

Nemzeti színház.

Bérlet 64. sz.

Páros.

Szerdán, 1902. évi december hó 3-án.

A harag.

Vigjáték 1 felvonásban. Irta: Dálnoki-Nagy Lajos.

SZEMÉLYEK:

A gróf	Ternyei L.	Sandro	Zilahy Gyula.
A grófné	Gazdi A.	Lisette, neje	Szabó Irma.

EZT KÖVETI:

A bajazzók.

Opera 2 felvonásban. Irta: Ruggiero Leoncavallo. Fordította: Radó Antal.

SZEMÉLYEK:

Canio	Bejczy Gy.	Beppo	Juhász S.
Nedda, neje	Singhoff r. V.	Syivio	Szabó József.
Tonio	Békéssy Gy.	Egy pór	Réthy István.

Kezdete este 7 és fél órakor.

NYILTTÉR.*

Telefon 162. szám.

Ajánlok kitűnő minőségű szagtalan

fűtő-kőszent,

darabos

légszesz-pirszenet (kocsz),

kétszer mosott, valódi porosz

kovács-kőszent,

1815 rostált, darabos

bükkfa-szenet,

50 kilós ólmozott székben házhoz szállítva, legutányo-abb árák mellett.

Reusz Mór,

Arad, Boros Beni-tér 12.

A rendelvények szállítása szigorú ellenőrzés mellett történik a helyes súlyért jótállást vállalok.

Felvilágosításokat teljesen ingyen ad a
Kiadóhivatal:
 József főherceg-ut 22. szám.
 — Telefon szám: 151. —

APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudakozódásnál kerjük a hirdetés alatt levő számokra hivatkozni.

Az apró hirdetések előre fizetendők.

Hirdetések felvetetnek a
Kiadóhivatalban:
 József főherceg-ut 22. szám.
 — Telefon szám: 151. —

Ezen rovatban minden szó egyszeri beiktatásának ára 4 fillér, vastagabb betűből 8 fillér. — Cselédet kereső vagy cselédnek ajánkozó apró hirdetés 20 szóig 50 fillér, minden további szó 4 fillér. — Hirdetési levelezőlapok 50—60 fillérért és 1 koronáért kaphatók lapunk elárultó helyein.

Gyakornokot,

ki a magyar és német nyelvben jártas, irodámba azonnali belépésre fölveszek. Mindkét nyelven írt, bizonyítvány-másolatokkal ellátott ajánlatok „A. B.” jelige alatt a lap kiadóhivatalához czimzendők. 2211

Boroszlói nevelőnő

gyermek mellé ajánlkozik. Ajánlatokat „Szerény” jelige alatt a kiadóhivatal továbbítja. 2210

Értesítés!

A „Kisiparosok Országos Nyugdíj és Segélyegyesülete m. sz.” képviselője Arad, Török Ignác-utca 8. sz. Célja: tagjainak keresetképtelenség esetén való állandó segélyezése, ingyenes jogi tanács, a Magyar Iparosok Lapja rendes megküldése, olcsó pénzkölcsönökkel való támogatás, 200—600 koronáig terjedő halálsegély, végre özvegy és árvasegély nyújtása. Heti illeték 60 fillér. — Bővebb felvilágosítással szolgál és beiratást elfogad Avarfi József Arad, Török Ignác-utca 8. 5091.

Egy pedálos

jó minőségű czimbalom, olcsó áron eladó. Bővebb felvilágosítás Erzsébet körút 18. I. ső em.

Szerény igényű

nevelőnő elemi iskolás gyermekeknek tantárgyakban, kézimunkában órákat ad. Czim a kiadóban. 2208

Nyolcz napi próbaidőre

küldök bárhova saját veszélyemre

nemes valódi harcti

énekző kanári madarat,

amelyek a legkülömbözőbb hangon énekelnek 5, 7, 9, és 12 márka, tuczatja 48, 60, 72 és 84 márka. Tenyésztésre alkalmas nőstényeket 1 márka, tuczatja 10 márka.

Jótállás mellett, utánvétellel küldve. Meg nem felelőket kicserélem, esetleg az öszszegyet visszaadom. A legszolidabb kiszolgálásról számtalan elismerő levél áll rendelkezésre, amelyeket kívánatra ingyen és bérmentve küldöm. Bárkinek meg van engedve, hogy engem meglátogasson és személyesen győződhetik meg madaraim énekző képességéről.

Wilh. Kaye,

Spezialvogelversandhaus, 1784

Thale i. Harz.

NB. Mindenkinek, ki kanári madarat tenyésztetni akar, kiválóan ajánlom Wilh. Kaye Thale i. Harz cégét, mint amely legjobb tenyészmadarakat szállítja. Kirschner, tanító, Calonewska, Felső-Szilezia.

Ebéd és vacsorát

esetleg teljes ellátást kaphat 1—2 fiatal ember intelligens családnál. Czim a kiadóhivatalban. 2068

Jutányos áron

adok zongoráórákat kitűnő módszer szerint. Konschitzky Józsefné, Varjassy József utca 14. sz. 2124

Magy. kir. államv. üzletv. Aradon.

36825—1902. I. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magyar kir. államvasutak Piski állomásán lévő pályavendéglő bérletére ezezzel zárt ajánlatu pályázat hirdettetik.

A bérlet három évre köttetik.

A bérleti feltételek a magyar kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének I. osztályában a rendes hivatalos órákban megtekinthetők, vagy kívánatra postán megküldetnek, miért is ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy azokat ismerik és egész

terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

Az 1 koronás bélyeggel ellátott és „Ajánlat a piskii pályavendéglő bérletére” feliratu borítékba zárt ajánlatok lepecsételve 1902. évi december hó 23-an déli 12 óráig alulírott üzletvezetőség általános (I.) osztályánál nyújtan-dók be.

Bánatpénz fejében 400, azaz Négyszáz korona készpénzben vagy állami letétekre alkalmas érték-papirokban legkésőbb folyó évi december hó 22 én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősege gyűjtőpénztáránál Aradon leteendő.

Takarékpénztári betétkönyvek letéte gyanánt nem fogadtatnak el.

Ezen feltételtől eltérő, táviratilag tett, vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett ajánlatok, nem vétetnek figyelembe.

Az ajánlatok közt a választás szabadon, a bérösszegre való tekintet nélkül történik.

Arad, 1902. évi november hó 29-én.

A m. kir. államv. aradi üzletvezetősege.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

Gondoskodjék saját és gyermeke jövőjéről!

A ki egy hazánkban 3 év óta Franciaországban közel 60 év óta kipróbált és fényesen bevált biztosítási módozat szerint leányának:

h o z o m á n y t,

fiának, egy az önállósításhoz szükséges:

tőkét, vagy saját magának évi járadékot

akar biztosítani, forduljon felvilágosításért a

„CONSERVATEUR“

párisi életbiztosító részvénytársaság vezérügynökségéhez,

Aradon, Szabadság-tér 17. I. em. (Dr. Schwarcz Jenő ur házában.)

Fennáll Franciaországban: 1844. óta.

Németországban: 1862. óta.

Biztosítási állomány: 500 millió korona.

A társaság díjtartaléka 250 millió korona.

Referenciákat ad a „Conservateur“-ról Magyarországon: a „Pesi magyar kereskedelmi bank“ Budapesten. Franciaországban: a „Credit Lyonnais“ Párisban.

A befolyó pénzek kizárólag magyar államjádék kötvényekben helyeztetnek el. 2209

Felhívás!

Elutasított életbiztosítások rendkívül előnyösen elhelyezhetők a „Conservateur“ életbizt. részv. társ.-nál. Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál az aradi vezérügynökség Szabadság-tér 17. I. em.

Nincs orvosi vizsgálat! Foglalkozás és kor mellékes!

Teljesen bevált biztosítási módozat.

Hazánkban újdonság!

Arad szab. kir. város és környéke nagyérdemü közönségének:

Meghívó!

a karácsonyi tárlat

 mai

m e g n y i t á s á h o z.

Kiváló tisztelettel:

Porter Vilmos Nagy Áruháza

A r a d,

S z a b a d s á g t é r.

Arad, 1902. december hó 3-án.